Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 131 (1631) ♦ Четвер, 17 липня 1997 року ♦ Ціна договірна

Новий прем'єр пообіцяв діяти рішуче

Парламентська хроніка

Ранкове і денне засідання 16 липня

У кадровій політиці було допущено чимало помилок. Саме тому протягом шести років змінилося шість прем'єр-міністрів. Причини: незадовільна діяльність на цій посаді — таку позицію висловив у промові у Верховній Раді Президент України Леонід Кучма.

Він повідомив, що свій вибір зупинив на кандидатурі Валерія Пустовойтенка і закликав депутатів підтримати його, а також допомогти в роботі.

«В умовах загострення політичної боротьби на прем'єр-міністра дивляться як на людину, що робить крок у політичне небуття»,— так висловився Валерій Пустовойтенко. І зауважив, що, обіцяє забезпечити якісну підготовку законопроектів і постійні контакти з комітетами Верховної Ради, він висловив наміри діяти «рішуче, і часом — навіть жорстко».

(Закінчення на 2-й стор.).

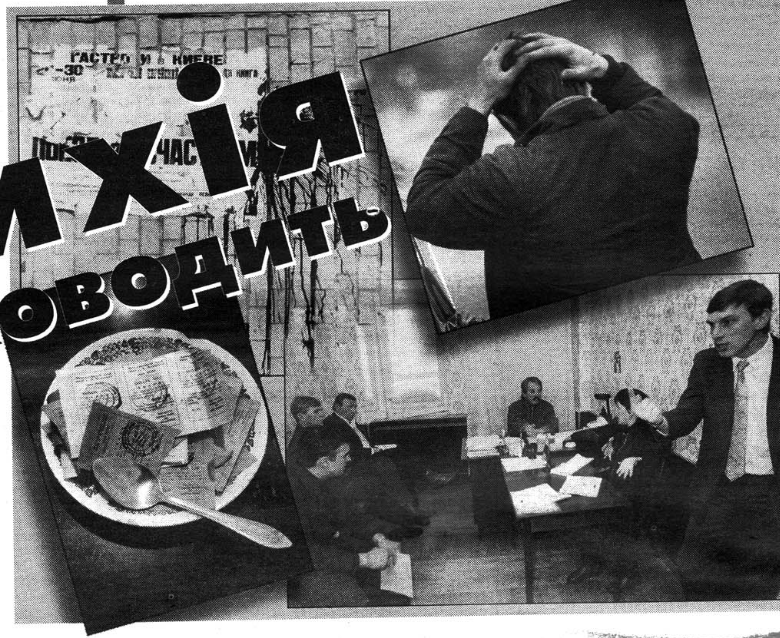
А тепер усуватимемо перешкоди...

Відбулася телефонна розмова Президента України Леоніда Кучми і глави уряду Російської Федерації Віктора Черномирдіна, — повідомляє ДІНАУ-Укрінформ. Обговорювалися динаміка та стан україно-російських торгово-економічних відносин, а також виконання завдань, поставлених Леонідом Кучмою і Борисом Єльциним перед урядами обох держав у зв`язку з підписанням міждержавного договору. Учасники розмови підтвердили необхідність якнайшвидшого усунення перешкод, що обмежують товарооборот між Україною і Росією. Президент України і російський прем`єр висловилися за прискорення процесу погодження цінової, податкової та митної політики. Вони домовилися, що до Москви найближчим часом прибуде українська урядова делегація на чолі з віце-прем`єр-міністром України Сергієм Тигипком.

І добрі наміри — міраж, коли стихія верховодить

Замало йти — треба знати дорогу, мати правильні орієнтири. Бо інакше можна ходити по колу, як той необачний грибник, що заблукав у лісі і ніяк не може вибратися з нього.

Щось подібне спостерігаємо сьогодні у вітчизняній економіці, яка не просто дає величезні збої, а є, по суті, розбалансованою. Бо вийшла з-під державного контролю, який ми мали раніше, а в ринкові відносини так

і не вступила. І така невизначеність, зупинка на півдорозі стала причиною наших багатьох економічно-соціальних негараздів.

То доки ж гаситимемо пожежі економічного хаосу?

Кореспонденцію «Вижити можна тільки разом» читайте на 15-й стор.

Лист на першу сторінку

Хто добудує дім?

Ми родом із села Рудня Овруцького району Житомирської області. Після 1986 року чимало із земляків виїхали — нашу місцевість віднесено до другої зони обов'язкового відселення. До нас неодноразово приїжджали із Сумщини і запрошували до себе. Ще 1991 року в Конотопському районі було закладено 10 будинків для переселенців. Восени 1995 року мали здати п'five із них. Ми повірили запевненням керівника району і переїхали в село Тулушка разом з іншими. Відтоді заселилися лише три родини, а на завершення наших будівель немає, кажуть, коштів. І ось уже другий рік ми живемо на квартирах. Добудувати житло у нас немає коштів, хоча роботи лишилося небагато. Кого ми тільки не просили зарадити нашій біді — в Києві, області, районі, марно. І ось живемо з дітьми в чужому краї, з гіркотою дивимося на свої, але не наші, будинки і проклинаємо той день, коли зірвалися з насидженого гнізда. Кому ми тепер потрібні? Та хіба тільки ми? На забрудненій землі лишилися десятки сімей. Але вони мають свою стріху над головою, а ми — пам'ятник байдужості у вигляді недобудованих осель.

Сім'ї БЕЗНОСЬКО і КОНОНОВИЧ.

Тулушка Конотопського району Сумської області.

Врожай-97

ВАЖКО ЖНИВУВАТИ, ЯКЩО ЩЕ Й КОМБАЙНА ПХАТИ

Як повідомив в. о. начальника Головного управління землеробства Мінсільгосппроду Микола Котелянець, навантаження на один зернозбиральний комбайн в областях коливається від 130 до 170 гектарів. За таких умов жнива, звісно, якщо погода сприятиме і не буде перебоїв з пально-мастильними матеріалами, триватимуть 14—15 днів, що, за його словами, «відповідає нормам». Проте є господарства, в яких навантаження на старенькі «Дони» та «Ниви» становить 300 гектарів. Жнивний сезон в них розтягнеться на місяць і більше, що призведе до значних втрат зерна.

Контроль не завадить

Рішенням кримського уряду в прикордонному пункті «Переправа Крим—Кубань» у Керчі створено спеціальний пост екологічного контролю, який підпорядковано Держкомітету автономної республіки з охорони навколишнього середовища і природних ресурсів. Головною метою екологів буде контроль за дотриманням з боку юридичних і фізичних осіб, які перетинають українсько-російський кордон, вимог законодавства України та Автономної Республіки Крим.

У номер

БЕСІДИ ПРО ГОЛОВНЕ

Про співпрацю глави держави із Верховною Радою, підписання спеціального документа, який закріплював би принципи порозуміння між урядом і парламентом, ішлося на зустрічі Президента України Леоніда Кучми з керівниками депутатських груп «Незалежність» — Вадимом Гетьманом та «Соціально-ринковий вибір» — Євгеном Марчуком. Обговорювалася й можливість продовження ще на рік повноважень нинішнього складу вищого законодавчого органу влади. Окремо велась мова про запропонованого Леонідом Кучмою кандидатуру на посаду Прем`єр-міністра Валерія Пустовойтенка. Вадим Гетьман та Євген Марчук висловили думку, що народні депутати, які входять до очолюваних ними груп, підтримають подання Президента.

Подібні теми порушувалися і під час розмови Леоніда Кучми з членами фракції комуністів у Верховній Раді, очолюваної Петром Симоненком.

Основна розмова точилася довкола програми невідкладних заходів виведення економіки країни з кризи та прискорення реформ. Значну увагу під час бесіди Леоніда Кучми з представниками комуністичної фракції було приділено соціальним проблемам, зокрема погашенню заборгованості із заробітної плати, виплати пенсій, створенню нових робочих місць, зменшенню рівня безробіття в ході реформування економіки.

Відбулися також консультації щодо кандидатури нового Прем`єр-міністра України.

Прес-служба Президента України — ДІНАУ-Укрінформ.

ВРУЧЕННЯ ВІРЧИХ ГРАМОТ

Призначений Надзвичайним і Повноважним Послом Латвійської Республіки в Україні Петеріс Вайварс у Маріїнському палаці вручив вірчі грамоти Президенту України Леоніду Кучмі. Відзначивши, що він прибув до України у час економічних реформ і демократичних перетворень, посол запевнив Президента, що докладатиме зусиль для зміцнення політичного, економічного і культурного діалогу між Україною і Латвією.

* * *

Вірчі грамоти Президенту України вручив Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Данія в Україні Йорн Кроубек. Вітаючи його з високим призначенням, Леонід Кучма зазначив, що Україна і Данія почали краще розуміти одна одну. Головним завданням Президент вбачає розбудову спільного європейського дому, де б усі почувалися комфортно.

* * *

Вірчі грамоти також вручив Президенту України призначений за сумісництвом Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Словенія в Україні Ференц Гайош. Він, зокрема, наголосив, що в обох країн є багато спільного, а також назвав своїм першим політичним завданням ширше ознайомлення Словенії з Україною, — повідомляє ДІНАУ-Укрінформ.

Не витримало серце

Увечорі 14 липня в своїй квартирі було знайдено мертвим першого заступника міністра фінансів Михайла Гончарука, який перебував на цій посаді з червня 1996 року.

Як повідомили агентству «Інтерфакс-Україна» в центрі суспільних зв'язків управління МВС України в Києві, судмедекспертиза показала, що смерть настала внаслідок хронічної ішемічної хвороби серця.

М. Гончарук раніше був куратором питань випуску українських облігацій зовнішнього боргу, однак, за деякими даними, останнім часом займався іншими питаннями.

Парламентська хроніка

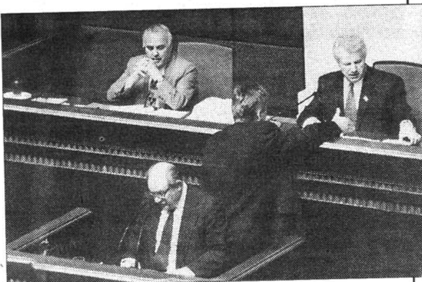
Боржник - держава, а непереливки пенсіонерам...

Денне й вечірнє засідання 15 липня

Як відомо, 4 червня цього року Верховна Рада прийняла Закон «Про пенсійне забезпечення». Ним передбачено встановлення мінімальної пенсії за віком на нижчій межі малозабезпеченості, тобто 70,9 гривні. Дізнавшися про це, мільйони пенсіонерів України зраділи, та Президент скористався своїм правом вето. Аргументи? Ось вони: у державі — надто складна ситуація з виплатою пенсій і допомог, заборгованість підприємств, установ та організацій Пенсійному фонду становить на 1 липня майже 2 мільярди гривень. Тому пенсіонерам, мовляв, платити немає чим. А якщо погодитись із нормами нового закону, то додаткові витрати Пенсійного фонду щомісяця мають зрости на 2 мільярди гривень. Водночас джерел покриття цих додаткових витрат новий закон не передбачає. А коли так — вето, тобто заборонє...

Обговорення питання про вето Президента на Закон «Про встановлення змін до статей 19 та 64 Закону «Про пенсійне забезпечення»» вилилося в гостру дискусію. Заступник міністра соціального захисту населення Олена Гаряча, яка змушена була обстоювати заборону Президента, мабуть, сама добре розуміла трагізм нинішнього становища мільйонів знедолених, які змушені животіти на жебрацьку пенсію. На це вказували й народні депутати, яким на прийомах виборців немає що відповісти на розпачливе: як прожити на 37 гривень, що становить мінімальний розмір пенсій. Що вже тут казати «про достойний рівень життя», як це продекларовано новою Конституцією!

У ході голосування сесія не змогла набрати 300 голосів, потрібних для подолання вето Президента. Але, виходячи з того, що в залі не було багатьох депутатів, сесія вирішила остаточне голосування перенести на ранкове засідання 16 липня. Як і з приводу пропозицій Президента

до Закону «Про Фонд державного майна України», до якого глава держави також застосував вето. Обговорення цього питання не привело до вироблення якоїсь узгодженої позиції.

Напевне, «випустивши пару» під час надто палких дебатів щодо заборони проведення навчань військ НАТО на території України, депутати вгамували пристрасті і вже досить спокійно обговорювали такі проекти законів, як про ратифікацію Гарантійної угоди (Проект розвитку експорту) між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку; про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування; про адміністративно-територіальний устрій України; про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінних каменів та контроль над операціями з ними. Сесія також розглянула зміни до процедури призначення Прем`єр-міністра.

Іван ДМИТРЕНКО.
Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА.**

Новий прем`єр пообіцяв діяти рішуче

(Початок на 1-й стор.).

Валерій Пустовойтенко виклав своє бачення ролі й місця уряду у відносинах з Президентом, Верховною Радою та регіонами. Він також докладно зупинився на шляхах реформування Кабінету міністрів і економіки України.

Після відповідей на запитання претендента на високу посаду сесія розпочала обговорення кандидатури Валерія Пустовойтенка. Зокрема, Вадим Гетьман та Леонід Кравчук підтримали пропозицію Президента і закликали депутатів погодитися з нею.

Кандидатуру, представлену Президентом, підтримав і лідер групи «Єдність» Віктор Меркушов. Він також звернувся до Президента з пропозицією не творити політику на дрібницях, а підтримати уряд, щоб той міг виконати свою програму діяльності.

Лідер комуністів Петро Симоненко у своєму виступі зосередив увагу не на кандидатурі Валерія Пустовойтенка, а знову говорив про необхідність зміни курсу реформ, а також закликав Президента піти іншим шляхом: не шукати винних, а самому очолити виконавчу владу.

Тим часом серед депутатів було розповсюджено проект постанови, підготовлений депутатами Наталією Вітренко і Володимиром Марченком. У проекті постанови йшлося про неприйнятність кандидатури Валерія Пустовойтенка на посаду прем'єра, а також вносилася пропозиція очолити уряд Леоніду Кучмі. Однак депутати проголосували за неприйнятність саме такого проекту постанови.

Із прикінцевим словом виступив Валерій Пустовойтенко, він виклав свою позицію з проблем, порушуваних у виступах народних депутатів. На завершення Леонід Кучма закликав усіх до плідної співпраці.

Голова Верховної Ради Олександр Мороз, підбиваючи підсумки обговорення кандидатури претендента на високу посаду, зауважив, що однією з причин відставки всіх складів уряду стало намагання співпрацювати з Верховною Радою. Він зауважив, що так було з урядом, який очолював Віталій Масол, так сталося з урядом, очолюваним Євгеном Марчуком. Пішов у відставку і Павло Лазаренко, який зрозумів, що потрібна взаємодія з Верховною Радою. На переконання Олександра Мороза, Кабінет міністрів не повинен загрузати у дріб'язкових справах, а має розв'язувати складні соціально-економічні проблеми, які диктує життя.

226 народних депутатів проголосували за те, щоб дати згоду Президентові України на призначення Прем'єр-міністром Валерія Пустовойтенка.

А на початку ранкового засідання парламент розглянув пропозиції Президента України до Закону України «Про Фонд державного майна України», а також вето Президента України на Закон «Про внесення змін до статей 19 і 64 Закону України «Про пенсійне забезпечення». Кілька разів ставили на голосування пропозицію подолати вето Леоніда Кучми на обидва закони, однак жодного разу табло не висвітило необхідних 300 голосів. Ні в закритому, ні в поіменному режимах.

Отож після депутатських запитів Голова Верховної Ради Олександр Мороз привітав український народ з пам'ятною датою, адже в цей день в 1990 році тодішній склад Верховної Ради прийняв Декларацію про державний суверенітет України.

Володимир КОРОЛЮК.

Майно під заставу кількох кредитів. Це - нонсенс

ВІДСУТНІСТЬ в Україні ефективної централізованої системи реєстрації застав рухомого майна робить дуже ризикованим надання позик під заставу банками та іншими позикодавцями. Цілком можливо, що одне і те саме рухоме майно може заставлятися кілька разів. Як результат, банки та інші кредитори створюють для позичальників, котрі віддають під заставу своє майно, неадекватні умови, наприклад, у формі більших відсотків або короткого терміну позики. Внаслідок цього ми маємо менші обсяги ринку позик та зростання видатків, пов'язаних із укладанням кредитних угод.

На запит голови Комітету Верховної Ради з питань фінансів і банківської діяльності Віктора Суслова було створено робочу групу для вдосконалення чинного закону «Про заставу» та розробки рекомендацій щодо того, як поліпшити процес надання позик під заставу. Ця робоча група має у складі відомих експертів із державної, громадської та приватної сфер, включаючи представників Національного банку України, Вищого Арбітражного суду, Верховної Ради, Податкової адміністрації, Міністерства юстиції, Асоціації українських банків, а також науковців.

Закон «Про заставу» сьогодні неефективний. Зокрема, є потреба створення центрального реєстру застав рухомого майна. Наявна практика, згідно з якою кожний боржник повинен мати книгу запису застав, вичерпала себе. Досвід свідчить, що у разі, коли боржник перебуває у скрутному становищі, він вестиме кілька книг запису застав і зможе віддавати одне і те саме рухоме майно під заставу кількох кредитів. І коли боржник стверджує, що не має ніяких інших зобов'язань, перевірити це практично неможливо. Тому створення центрального реєстру застав і має на меті вирішити саме ці проблеми.

Система реєстрації застав має відповідати таким основним принципам. По-перше, всі особи повинні мати доступ до такого реєстру. По-друге, він мусить бути дешевим та легким для користувачів і виконувати дві функції: 1) повідомляти кредиторів про існування попередніх застав; 2) створювати пріоритет застав серед заставоотримувачів залежно від дати реєстрації. Надання пріоритету заставам, які були зареєстровані раніше, необхідне для того, щоб стимулювати заставоотримувача реєструвати заставу. Така схема відповідає практиці розвинутих країн, а також таких країн Східної Європи, як Польща та Болгарія, які нещодавно запровадили реформи з метою створення центрального реєстру.

У законопроекті про внесення змін до чинного закону «Про заставу» не йде мова про нерухоме майно, оскільки вирішення цього питання потребує створення окремого реєстру. Хоча в деяких країнах реєстри нерухомого та рухомого майна поєднані механізмом комп'ютерного пошуку, ніде вони не містяться в одній базі даних.

Пропоновані зміни до закону «Про заставу» надають Україні унікальний шанс створити систему реєстрації застав, яка відповідала б світовій. Більше того, оскільки Україна розвиває свою систему реєстрації застав за наявності комп'ютерних технологій, вона має достатній потенціал для того, щоб стати однією з найефективніших у світі.

Гліб КРИВЕНКО, Віорел ХАНКЕВИЧ,
юристи.

Від мажорного маршу до меланхолійного вальсу — раз, два, три... раз, два, три...

Коментар

Віталій Масол, Вітольд Фокін, Леонід Кучма, Юхим Звягільський, Віталій Масол, Євген Марчук, Павло Лазаренко... Кожен з них мав прем'єрський портфель, тобто очолював уряд, близько року. Об кожного «витерли ноги», і Леонід Кучма не виняток (у тому сенсі, що, ставши Президентом, змушений був розхльобувати свої декрети). Хіба що вдало проведена президентська виборча кампанія допомогла йому порушити традицію вважати прем'єрське крісло висотою, з якої усі падають боляче. Для Л. Кучми за збігом обставин воно стало трампліном. І саме таке розуміння ролі прем'єра тепер рухає Президентом. Тому і патронаж стосовно прем'єра дуже своєрідний і має печатку ревнощів. Згадаймо хоча б формулювання, з яким було оголошено про відставку Євгена Марчука: виявилося, що він надто багато займався своїм іміджем замість того, аби... І це «замість» може справді містити багато вимог до прем'єра з боку глави держави, але пасаж про імідж все ж таки взяв гору.

Юхима Звягільського скомпрометували також, і настільки, що тепер він не наважується давати оцінки ні діям наступників, ні діям Президента.

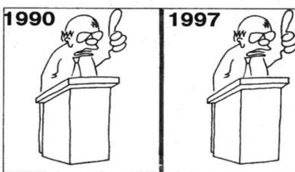
І складається враження, нині посада прем'єр-міністра, хто б її не обіймав (якщо це, справді, сильний управлінець, здатний не лише брати під козирьок і підспівувати, тримати ніс за вітром), буде в ролі камікадзе. Хоч сама Маргарет Тетчер. Тим паче. Бо кожен сильний крок сприймається як пропагандистський на користь прем'єра, котрий мітить у президенти. А Леонід Кучма, очевидно, не збирається поступатися резиденцією на Банківській. Він не полюбляє, щоб йому дихали в потилицю. Утім, то не до вподоби нікому. Але за демократії це нормальне явище. Отже, з погляду наступних виборів відставка прем'єрів Є. Марчука та П. Лазаренка виправдана. На підтримання своєї репутації вони тепер мають витратити всю свою енергію. А докладати її, не маючи реальних важелів влади, будучи лише одними з парламентаріїв, ще не означає створити надійні передумови для реваншу на президентських виборах. Отже, як хід нейтралізації суперників для Президента їхня відставка зіграла свою, відведену їй роль.

Тепер, якщо аналізувати ситуацію з точки зору виборів, можна прогнозувати, що до президентської гонки —виборів у жовтні 1999 року — відбудеться ще одна зміна уряду. Передостанній, тобто той, кого призначили, не залишиться прем'єром напередодні й під час виборів Президента. У будь-якому разі. Якщо він виявиться справжнім сильним управлінцем і лідером, його спіткає доля П. Лазаренка, інакше він стане конкурентом Л. Кучмі на президентських виборах. Якщо він самостійно нічого не вирішуватиме, а лише обіцятиме, його «з'їсть» найближче оточення Президента і сам Кабінет. А всі економічні катаклізми буде на кого списати. Та це дуже небезпечний момент для самого Президента. Бо його іміджеві за рік до виборів найбільше можуть нашкодити саме економічні негаразди в країні, ніж конкретна особа прем'єра.

Де взяти такого, щоб був безкорисливий, досвідчений, плуга пер і не претендував на першу роль? Такий є. Та виставляти його рано. Бо за два роки до виборів може стати народним героєм. Його краще залишити в тіні й завжди поруч...

Про те, що Президент у принципі не довіряє урядові й зокрема прем'єрові, будь-якому, свідчать вето на закони «Про місцеві державні адміністрації» та «Про Кабінет міністрів». Точиться запекла боротьба Президента за вплив на місцях через адміністрації, котрі є по суті виконавчими органами державної влади. І це боротьба за те, щоб уряд був не самодостатнім органом у здійсненні своїх повноважень, а фактично додатком до адміністрації Президента...

Скажімо, Президент наполягає, щоб усупереч Конституції він призначав не тільки голів місцевих державних адміністрацій, а й заступників. Хоча в Конституції (ст. 118) записано: «Склад місцевих державних адміністрацій формують голови місцевих державних адміністрацій.

Знайдіть 100 відмінностей

Голови місцевих державних адміністрацій призначаються на посаду і звільняються з посади Президентом України за поданням Кабінету Міністрів». Якщо так само призначатимуться та звільнятимуться заступники, то між шефами і заступниками завжди буде тінь Президента. І кожен штовхатиме свій паротяг. На це спрямовуватиметься надто багато ресурсів. А, крім того, укріплення позицій Президента за необхідності нейтралізації прем'єра та його команди, забезпечено буде на місцях.

Проте найменші розбіжності між головою і заступником призведуть до «бою биків», бо вони однаково призначені Президентом. І заступник лише формально матиме статус підлеглого. Насправді ж він — рівня. Та відповідальність за території все одно, якими б відданими Президентові не були глави адміністрацій, нестиме уряд. Бо «місцеві державні адміністрації підзвітні й підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня». А голови місцевих державних адміністрацій відповідальні перед Президентом і Кабміном. А сам уряд відповідальний перед Президентом і підконтрольний та підзвітний Верховній Раді.

Вето Президента парламент вже вкотре долає. Але глава держави так і не підписує закон, домагаючись реалізації своєї стратегії щодо уряду і прем'єр-міністра зокрема.

Усе це, і зміна прем'єрів разом із кабінетами та ветоїада не може не справляти впливу на економічний стан країни. Бо, якщо й були програми діяльності урядів, схвалені Верховною Радою, то жодній не судилося стати реалізованою. Нагадаю, Павло Лазаренко заявив, що подана ним програма розрахована на три роки і що він хоче бути першим прем'єром, котрий відзвітує перед парламентом про виконання цієї програми... Це — у жовтні 1996 року.

9 місяців від дня проголошення програми та її схвалення до відставки прем'єра супроводжувалися дуже складним бюджетним процесом і податковим реформуванням. Це, безумовно, дало зрозуміти прем'єрові, що найблагородніші цілі не можуть виправдовувати засоби. Та не із цих мотивів усунутий прем'єр.

Тепер — новий прем'єр, нова програма, може, й попередня, але відкоригована. Та не довго музика гратиме... Точніше, скоро знову меланхолійний вальс.

Та нехай би я помилялася.

Вікторія СВІТЛАНОВА.

Комбінація з пасткою

Точка зору

ЗАЯВА Президента про його згоду (чи намір?) продовжити повноваження нинішнього складу Верховної Ради викликала неабиякий і відверто неоднозначний сплеск емоцій, припущень і здогадок. Бо й справді — що за цим стоїть? Які вірогідні наслідки у разі повороту ситуації, можливість якої зондував Л. Кучма начебто «ненав'язливо» заявою саме в тому напрямі? Своє бачення суті проблеми висловив Віктор ПОНЕДІЛКО, голова Комітету законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації.

—Насамперед варто зазначити, що таке зондування з боку Президента робиться не вперше. На початку року, скажімо, воно було подано немов від імені групи народних депутатів. На що Л. Кучма відповів, що не готовий дати певну відповідь. Тепер знову з посиланням на якесь наполягання депутатів Президент уже висловив свою принципову згоду.

Слід зазначити, що серед депутатського загалу справді є група осіб, яким дуже хочеться продовжити строк свого депутатства. Наголошую, особистого депутатства. Не перегляду конституційної норми про продовження повноважень усього складу парламенту ще на п'ять років, а на термін власного перебування у Верховній Раді.

Проте за цими двома варіантами, на мою думку, криється одна й та сама стратегічна мета Президента та його найближчого оточення. Яка і чому? Три роки правління Л. Кучми, попри обіцяні «блага», не привели до змін на краще. Навпаки, і політична, й, особливо, соціально-економічна ситуація в країні погіршується. За якою, хоч як боляче це визнавати, цілком реальний колапс (стан, коли всі резерви вичерпано й далі жити просто нічим). Адже ні для кого не секрет, що українська економіка «лежить», кількість безробітних збільшується, закриваються школи, інститути, зростає смертність за фактично нульової народжуваності. І головна причина тут не демографічна, а економічна з тяжкими соціальними наслідками.

За таких умов Президент і його команда опиняються перед жорстким вибором: або протриматися до кінця визначеного строку і піти з політичної арени, причому, піти безславно; або ж продовжити термін свого правління, підкупивши для цього певну частину парламентаріїв отим самим жаданим для них пролонгуванням повноважень Верховної Ради на певний строк. Далі впродовж виграного у такий спосіб часу спробувати хоч якось стабілізувати (бодай тимчасово) ситуацію в країні й на цьому тлі зробити спробу ще раз прорватися до влади тією самою командою.

У мене особисто складається враження, що Л. Кучма стомився від свого президентства, від неможливості зрушити з мертвої точки стан справ, а також свою команду. Вона ж, рясно обсівши владний олімп, занадто уподобала президентствувати при особі свого офіційного патрона. За свою всевладність команда буде боротися, не гребуючи жодними засобами. Підкинута нею ідея досягти бажаного результату, заручившись підтримкою частини депутатського загалу шляхом пролонгації їхніх повноважень, — один з таких засобів.

А тепер чи не найістотніше. Продовження строку повноважень парламенту аж ніяк не означає бажання Президента помиритися з Верховною Радою. Мета зовсім інша — спроба звести у часі вибори Президента і Верховної Ради. Бо якщо парламентські вибори відбудуться, як і належить, у березні 1998 року, то гасла претендентів будуть лише антипрезидентські. Що й зрозуміло: нема сенсу кивати на парламент, який вичерпав свій термін, і очок, критикуючи його, не набереш. Інша справа — ще діючий Президент і його команда. Це та вигідна для критики політична фігура, на яку можна звалити будь-що.

Тож досить легко спрогнозувати, яка Верховна Рада зразка 1998 року може бути сформована на такій антипрезидентській хвилі. І принаймні рік, а то й більше вона муситиме виправдовувати перед своїми виборцями антипрезидентські гасла, з якими йшла на вибори. Як за таких обставин почуватиметься Президент і його команда і які це матиме наслідки на президентських виборах-99, передбачити неважко. Цілком очевидно, що й президентська команда обрахувала цей «чорний» для неї варіант. Звідси — пошук порятунку. Такий шанс, будемо казати — гіпотетичний, може дати реалізація ідеї щодо продовження повноважень нинішнього складу парламенту, частина якого вже «підгодована» й «приручена» президентською командою. Якщо ця комбінація вдасться, рейтинг Верховної Ради може різко впасти, а у президентської команди з'явиться певний шанс для здійснення своїх можновладних устремлінь. Ось, як мовиться, звідки ноги ростуть...

Однак тут є одне дуже істотне «але». Це —конституційна норма щодо терміну повноважень Верховної Ради і Президента: чотири роки для парламенту і п'ять — для Президента. З нею доведеться рахуватися або ж спробувати об'їхати «на кривій». Саме такий «кривий» варіант, уже достатньо випробуваний, і замислила, на мою думку, президентська команда. А саме: Л. Кучма уже заговорив про можливий плебісцит. Хоча результати його не обов'язкові для внесення конституційних змін. Але може бути плебісцит (опитування) щодо проведення референдуму з метою продовження повноважень Верховної Ради. Тобто подати результати плебісциту як всенародну ініціативу (а для цього досить зібрати якихось три мільйони голосів) за проведення референдуму. За умов, коли всі засоби масової інформації в руках виконавчої влади, це зробити буде досить просто. А там... Можна, скажімо, у бюлетенях референдуму не вказувати точного терміну пролонгації, а записати — продовжити повноваження Верховної Ради. І пастка спрацює.

Пастка ця насамперед для Верховної Ради. Якщо вона не визнає результатів референдуму на користь продовження її повноважень, то вийде, що вона — проти волі народу. Якщо на знак протесту з парламенту вийдуть одні ліві, то це також цілком влаштує Президента і його команду: з рештою він напевно домовиться...

Хочу наголосити — це моє особисте бачення суті моменту і можливого розвитку подій. Виходжу з того, що наше законодавство має стільки шпарин і дір, що можливі практично будь-які політичні маніпуляції. Чи на користь суспільству? Я в це не вірю. Єдиний реальний шлях до оздоровлення нашого суспільства — радикальна зміна політичного, економічного й соціального курсу з тим, щоб взятися за побудову суспільства справжньої соціальної справедливості.

Записав
Іван ДМИТРЕНКО.

У номер

● *Київ*

Нині й три роки — ювілей

У Посольстві Республіки Білорусь в Україні відбулася прес-конференція у зв'язку з недавнім святкуванням Дня незалежності республіки та третьою річницею від дня обрання Олександра Лукашенка Президентом Білорусі. Надзвичайний і Повноважний Посол Віталій Курашик відзначив, що «нині основні зусилля керівництва країни у внутрішній та зовнішній політиці спрямовано перш за все на зміцнення білоруського суверенітету». Не можна не порадіти за білоруську економіку, яка, за словами посла, поступово долає кризовий стан. Так, минулого року валовий внутрішній продукт збільшився на 2,6 відсотка, а обсяг промислової продукції — на 3,2 відсотка.

На зустрічі з журналістами Віталій Курашик підкреслив, що «провідним пріоритетом Республіки Білорусь є відносини з Російською Федерацією», проте й «виключно важливе місце у зовнішньополітичних орієнтирах країни посідає Україна», і висловив жаль, що в Києві й Мінську певний дефіцит інформації про сусідів, а якщо вона і є, «то доволі одностороння й часто негативна».

● *Маямі-Біч*

Це не було випадкове вбивство...

Усесвітньо відомого 50-річного художника-модельєра Джанні Версаче вбито раннього ранку у вівторок у Маямі-Біч (штат Флорида).

Згідно із заявою представника ФБР, опис злочинця дає підстави припустити, що той, хто стріляв, був убивця-рецидивіст Ендрю Куненен, який у розшуку. Він діяв один. Жодних ознак спроби пограбування немає. Як підкреслив начальник поліції Маямі-Біч, «я знаю лише те, що це був не випадковий акт насилля, і думаю, що на Версаче полювали».

● *Нью-Йорк*

Можливі больові прийоми

Вичерпавши політичні засоби впливу на Ізраїль, Генеральна Асамблея ООН попередила, що може вжити більш суттєвих заходів, аби припинити будівництво єврейських поселень на палестинських землях. Зокрема, вона рекомендувала державам—членам ООН «активно перешкоджати діяльності, яка робить внесок у будь-яке будівництво ізраїльських поселень на окупованих палестинських територіях, включаючи Єрусалим».

● *Брюссель*

«Повітряна війна» між США та ЄС

Спроба Європейської комісії та американського концерну «Боїнг» знайти компроміс закінчилася без успіху. Як оголосив європейський комісар Карел ван Мірт, ЄС не може погодитися з тим, щоб «Боїнг» купив іншу американську авіабудівельну фірму «Макдоннелл Дуглас», створивши тим самим монополію, яка підриває конкурентоспроможність європейської (і не лише європейської) авіапромисловості. Ті умови, які запропонував як компенсацію «Боїнг», не влаштовують ЄС.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних агентств.

Віднайдіть ці сили...

СУДЯЧИ з деяких, скажімо так, нюансів, які з'явилися на радіо та телебаченні, відчувається, що вибори до Верховної Ради не за горами. Недавно у Києві відбулася розмова керівників політичних партій, течій та рухів України, а також офіційних осіб з уряду й адміністрації Президента.

Учасникам «круглого столу» організатори зустрічі — Фонд Ганнса Зайделя —запропонували поспілкуватися на тему «Організація виборчої кампанії і створення демократичного виборчого блоку в перехідному суспільстві». Справа потрібна й цікава. На жаль, прийняття цього дня в парламенті низки важливих законів і завершення візиту до нашої країни Президента Чехії Вацлава Гавела не дозволили зібрати під дахом Будинку літераторів представників усього спектра демократичних політичних сил в Україні. Втім, розмова була вдала. Багато в чому завдяки тому, що представництво Ганнса Зайделя в Україні запросило взяти участь у зустрічі експерта Союзу демократичних сил Болгарії пана Румена Йончева. Його багаж удач і невдач демократичних сил у близькій нам за комуністичними бідами країні дає підстави сподіватися, що за рік до наступних виборів в Україні є час подумати не лише про задоволення особистих амбіцій, а й про об'єднання демократів на благо країни. А головне — є люди, які хочуть подумати.

Румен Йончев розповів сумну історію з оптимістичним кінцем, який, власне, й не кінець, а самий початок. Те, що передувало об'єднанню демократичних сил у Болгарії, можна було б сміливо назвати ходінням по муках. Але все ж таки, незважаючи на похибки й помилки, потрібно було аж шість років, щоб розум суспільства взяв гору над баженнями індивідуумів і об'єднання заради прогресу відбулося.

У тривалій і драматичній оповіді представника Християнсько-демократичної партії Болгарії про важкий підйом на політичний Олімп, на вершині якого довгі роки сиділи комуністичні зевси та артеміди, є певні деталі, що мимоволі привертають до себе увагу, і є певний досвід, який цілком можна використати у передвиборній кампанії в Україні.

По-перше, це правильний вибір партнера за передвиборною коаліцією. Що це означає? Річ у тім, що ліві, праві й центристські демократичні партії Болгарії, хоча й жадали одного й того самого, але йшли до заповітної мети дуже й дуже різними шляхами. І 1991 року на виборах у болгарський парламент було зроблено першу спробу об'єднати «коня і трепетну лань» — 16 продемократичних партій. Природно, кожна з них найбільше думала про те, як би не втратити своєї індивідуальності. І в бурхливому процесі перетягання ковдри лідери 16 партій ледве помітили, як тихою сапою до влади знову прийшли комуністи. Ці хлопці

як двічі по два знали й знають притчу про віника, що його зламати можна лише по окремій лозині.

Як-то мовиться, негативний результат — це теж результат. Таким чином, набиваючи собі синці й гулі, демократи загартувалися і порозумнішали. І в останній передвиборній гонці пошук партнерів по коаліції звузився до кількох партій зі справді спільними ідеями, які в даному конкретному разі ґрунтувалися на християнсько-демократичних цінностях.

По-друге, вже об'єднавшись, партії не забували про внутрішньопартійну боротьбу і робили все можливе, щоб самим собі не нашкодити і розв'язували проблеми, не виносячи сміття з хати.

По-третє, після виборів коаліції, які перемогли, віднайшли в собі сили не розбігтися від радості в різні боки, а створити відповідальний коаліційний уряд. Можна сказати, зв'язаний круговою порукою. Це теж важливо.

Керівник представництва Фонду Ганнса Зайделя в Україні пан Бернгард Гуттер після закінчення засідання «круглого столу» відзначив: головне — щоб українські демократичні сили напередодні виборів об'єдналися, не пробиваючися до влади поодинці, а болгарський приклад лише підтверджує можливість створення таких коаліцій і реальну можливість виграти вибори.

На запитання кореспондента «ГУ» про причини, що перешкоджають сьогодні таким об'єднанням в Україні, Бернгард Гуттер напівжартома-напівсерйозно відповів що «заважають процесові лідери партій, кожен з яких мріє бути прем'єр-міністром». Гадаю, коментарі зайві...

Яна СТАДІЛЬНА.

З життя «зірок»

«Соловейки» нині не всім по кишені

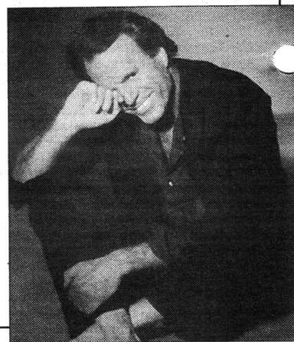
У неділю 20 липня в Києві всі, хто побажає, зможуть на власні очі побачити кумира, скажімо, не одного покоління, відомого іспанського співака Хуліо Іглесіаса. Відразу застережу: побачити і послухати співака, концерт якого відбудеться в Палаці спорту, зможуть не так ті, хто бажає, як ті, у кого бажання збігаються з можливостями. Оскільки квитки на «іспанського соловейка» коштують від 120 до 480 гривень.

Однак жителі столиці звикли до того, що на такі заходи потрапляє або відчайдушна молодь, яка пролазить в усі мислимі і немислимі відкриті кватирки і щілини, або солідні дядечки з довгоногими дівчатами, які під'їжджають на розкішних іномарках.

Київ — одне з міст літнього турне маестро по Європі. Відомо, що Хуліо Іглесіас останнім часом практично не живе в Іспанії і не радує земляків своїм співом. Але в інтерв'ю іспанському журналові «Ола» він зазначив, що невдовзі має намір осісти в рідних пенатах. Причина проста: 53-річний співак готується в серпні стати батьком і пристрасно бажає, щоб його дитина не лише народилася і жила в Іспанії. Для цього Іглесіас підшуковує будинок «де-небудь у сільській місцевості, в спокійному куточку, щоб виховувати дитину в гармонії з природою».

Мати дитини, колишня 28-річна голландська модель, поки що поділяє плани співака. До речі, батьківство Іглесіаса буде вже четвертим. Від першого шлюбу в нього троє дітей: дочка і двоє синів. Причому один із синів пішов стежиною батька і з успіхом конкурує з ним, ставши не менш популярним співаком.

Яна ОСАДЧА.

Подарунок від дядька Сема

Десять винищувачів F-16 надійдуть на озброєння військово-повітряних сил Йорданії в листопаді—грудні, повідомляє ІТАР-ТАКС. Ці літаки можна назвати різдвяним подарунком Сполучених Штатів Хашимітському Королівству. Чого б це? Запитання логічне.

Річ у тім, що американська адміністрація прийняла рішення про розширення військової та економічної допомоги Йорданії після того, як цю країну було внесено до списків стратегічних військових союзників США поза блоком НАТО. А ще шість літаків того самого типу Йорданія отримає в листопаді наступного року плюс 30 млн. дол. від Вашингтона на зміцнення збройних сил.

Тамаз ЛАМСАДЗЕ, «Голос України» з Тбілісі

«Блакитні шоломи»? Можливі варіанти...

8 ГРУЗИНІВ і 11 абхазців загинули в Гульрипшському районі Абхазької автономії. Як повідомило джерело, близьке до військових структур Грузії, у двох загиблих грузинів виявлено посвідчення членів «Білого легіону» — партизанського грузинського формування, не контрольованого тбіліською владою.

За повідомленням інформаційного агентства Прайм-ньюс, у ліквідації групи партизан узяв участь вертоліт російських збройних сил.

Спостерігачі в Тбілісі вважають: те, що сталося, може бути диверсією з боку сил, які прагнуть зірвати прямі переговори грузинської та абхазької сторін, що, найімовірніше, розпочнуться відразу після виведення російських миротворців з Грузії.

У цій версії є чимала частка правди. Після безрезультатних візитів Березовського і Батуріна до Грузії і неприйняття з боку Тбілісі російських пропозицій щодо врегулювання конфлікту чекати іншої реакції від сепаратистів та їхніх покровителів було б марно. Москві просто необхідно продемонструвати нездатність сторін, що конфліктують, розв'язувати свої проблеми без головного посередника. До того ж, спрацьовує певний чинник — нафта. Незважаючи на досягнуті між Росією та Азербайджаном угоди про транзит каспійської нафти на грузинських маршрутах, у перспективі пов'язаних з Туреччиною та Україною, хрест ставити поки що не варто. Тож поновлення бойових дій в зоні конфлікту в Абхазії — чудова нагода прибрати з дороги головного конкурента. Ніхто не вкладатиме гроші в нестабільну країну. Тбіліська влада це добре розуміє, тому й докладає максимум зусиль, щоб ініціювати міжнародні організації в урегулюванні конфлікту не лише як спостерігачів. Серед можливих варіантів — уведення в зону конфлікту «блакитних шоломів» під егідою ООН, ОБСЄ або НАТО. Про це йшлося у виступах президента Шеварднадзе в Мадриді на саміті НАТО. Безперечно, цю тему обговорювали й на зустрічах представників грузинського уряду з міністром закордонних справ України Геннадієм Удовенком під час його візиту в Грузію.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про амністію з нагоди першої річниці Конституції України

У зв'язку з першою річницею Конституції України, керуючись принципами гуманізму та відповідно до статті 92 Конституції України Верховна Рада України постановляє:

Стаття 1. Звільнити від покарання у вигляді позбавлення волі та інших покарань, не зв'язаних з позбавленням волі, засуджених за злочини, що не є тяжкими:

а) неповнолітніх;

б) жінок, які мають дітей віком до 16 років або дітей-інвалідів;

в) чоловіків, які мають дітей віком до 16 років або дітей-інвалідів, мати яких померла або позбавлена батьківських прав;

г) вагітних жінок;

д) чоловіків віком понад 55 років та жінок — понад 50 років;

е) ветеранів війни;

є) інвалідів першої та другої груп, а також хворих на туберкульоз активної форми (підгрупи «А» і «Б» першої групи та підгрупа «А» п'ятої групи диспансерного обліку) і на онкологічні захворювання (друга, третя і четверта клінічні групи);

ж) учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи.

Стаття 2. Звільнити від покарання осіб, перелічених у статті 1 цього Закону, засуджених за тяжкі злочини до позбавлення волі та інших покарань, не зв'язаних з позбавленням волі, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше половини призначеного строку покарання.

Стаття 3. Звільнити від покарання осіб, крім перелічених у статті 1 цього Закону, засуджених за умисні злочини, що не є тяжкими, до позбавлення волі та інших покарань, не зв'язаних з позбавленням волі, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше третини призначеного строку покарання.

Стаття 4. Звільнити від покарання осіб, крім перелічених у статті 1 цього Закону, засуджених за злочини, вчинені з необережності, до позбавлення волі, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше третини призначеного строку покарання.

Стаття 5. Звільнити від покарання осіб, крім перелічених у статті 1 цього Закону, засуджених уперше за тяжкі злочини до позбавлення волі на строк до шести років включно та інших мір покарання, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше половини призначеного строку покарання.

Стаття 6. Звільнити з дисциплінарних батальйонів осіб, засуджених уперше, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше третини призначеного строку покарання.

Стаття 7. Звільнити з місць позбавлення волі осіб, засуджених уперше, невідбута частина покарання у яких на день набрання чинності цим Законом становить менше одного року.

Стаття 8. Скоротити невідбуту частину покарання наполовину особам, засудженим до позбавлення волі, які не підлягають звільненню від покарання на підставі статей 1-6 цього Закону:

а) засудженим за умисні злочини, що не є тяжкими, незалежно від призначеного строку покарання, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше третини призначеного строку покарання;

б) засудженим за тяжкі злочини на строк до десяти років включно, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше половини призначеного строку покарання.

Стаття 9. Закрити слідчі справи і справи, не розглянуті судами, про порушення, вчинені до набрання чинності цим Законом особами, які підпадають під дію статті 1 цього Закону, крім справ про порушення, пов'язані з незаконним усиновленням (удочерінням) дітей, оформленням опікунства над ними.

Стаття 10. Амністія не поширюється на осіб:

а) які визнані за вироком суду, що набрав законної сили, особливо небезпечними рецидивістами;

б) яким смертну кару в порядку помилування замінено на позбавлення волі;

в) які мають дві і більше судимості за вчинення тяжких злочинів;

г) яких засуджено за особливо небезпечні злочини проти держави, бандитизм, умисне вбивство при обтяжуючих обставинах;

д) які засуджені за вчинення тяжкого злочину і відбули менше половини призначеного вироком суду основного покарання;

е) до яких протягом 1987-1997 років було застосовано амністію або помилування незалежно від зняття чи погашення судимості і які знову вчинили злочини;

є) які не пройшли призначеного судом повного курсу примусового лікування від алкоголізму чи наркоманії або лікування від венеричної хвороби;

ж) які злісно порушують режим в період відбування покарання;

з) яких за злісне порушення режиму було переведено до іншої виправно-трудової установи з більш суворим режимом;

и) яким виправні роботи замінено на позбавлення волі, а також тим, щодо яких судом було скасовано умовне засудження чи відстрочку виконання вироку і вони були направлені для відбування покарання, призначеного вироком, якщо після винесення постанови (ухвали) суду про направлення до виправно-трудової установи вони перебували під вартою менше одного року на день набрання чинності цим Законом;

і) які засуджені за дії, що дезорганізують роботу виправно-трудових установ; контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів; виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів при обтяжуючих обставинах; умисне вбивство (крім умисного вбивства, вчиненого в стані сильного душевного хвилювання, або вчиненого при перевищенні меж необхідної оборони, або умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини); умисне тяжке тілесне ушкодження при обтяжуючих обставинах; згвалтування при обтяжуючих обставинах; захоплення заложників; відкрите викрадення державного, колективного майна або індивідуального майна громадян (грабіж) при обтяжуючих обставинах; розбій з метою заволодіння державним, колективним майном або індивідуальним майном громадян при обтяжуючих обставинах; вимагательство державного, колективного майна або індивідуального майна громадян при обтяжуючих обставинах; втеча з місця позбавлення волі або з-під варти; заподіяння тілесних ушкоджень судді або працівникові правоохоронного органу; умисне знищення або пошкодження майна, що належить судді чи працівникові правоохоронного органу; посягання на життя судді, працівника правоохоронного органу у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, а також члена громадського формування з охорони громадського порядку або військовослужбовця у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з охороною громадського порядку; особливо злісне хуліганство; угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна; блокування транспортних комунікацій при обтяжуючих обставинах; розкрадання вогнестрільної зброї, бойових припасів або вибухових речовин; розкрадання радіоактивних матеріалів; незаконні виготовлення, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а так само незаконний збут наркотичних засобів або психотропних речовин; розкрадання наркотичних засобів або психотропних речовин; розкрадання прекурсорів, а також за злочини, передбачені пунктом «б» статті 232, пунктами «б» і «в» статті 234, пунктом «а» статті 236, пунктом «в» статті 238, пунктом «в» статті 241, пунктом «а» статті 243, пунктами «в» і «г» статті 249, пунктом «в» статті 251, пунктом «б» статті 254, пунктом «б» статті 254^1, пунктом «в» статті 254^2, пунктом «б» статті 254^3 Кримінального кодексу України.

Стаття 11. Цей Закон застосовується до осіб, засуджених судами України, а також судами колишнього СРСР на території України, незалежно від місця відбування ними покарання.

Стаття 12. Виконання цього Закону покладається:

а) на суди:

щодо засуджених, які перебувають в місцях позбавлення волі.

Застосування цього Закону проводиться за поданням начальника виправно-трудової установи, командування дисциплінарного батальйону, погодженим з відповідною спостережною комісією або службою у справах неповнолітніх. До подання додається довідка про заохочення і стягнення, особова справа засудженого та інші документи, необхідні для вирішення питання про застосування амністії. Питання про застосування амністії вирішує суд;

щодо осіб, справи і матеріали про злочини яких перебувають у провадженні судів і до набрання цим Законом чинності не розглянуті, а також осіб, справи про злочини яких розглянуто, але вироки не набрали законної сили;

щодо осіб, виконання вироків яким відстрочено у випадках і в порядку, передбачених законом, та умовно засуджених (питання про застосування амністії вирішує суд за поданням органу внутрішніх справ, який здійснює контроль за поведінкою засудженого);

щодо засуджених до штрафу, якщо на день набрання цим Законом чинності штраф не стягнуто (питання про застосування амністії вирішує суд, який постановив вирок);

щодо осіб, яким невідбуту частину покарання замінено більш м'яким покаранням до набрання цим Законом чинності (питання про застосування амністії вирішує суд за місцем відбування більш м'якого покарання);

щодо осіб, яких засуджено судами України і які відбувають покарання на території іншої держави — учасниці СНД (питання про застосування амністії вирішує суд, який постановив вирок);

щодо осіб, яких засуджено до позбавлення волі і які не перебувають під вартою, але вироки відносно них набрали законної сили;

щодо осіб, яких засуджено до виправних робіт без позбавлення волі, а також до інших покарань, не зв'язаних з позбавленням волі;

питання про застосування амністії суд вирішує з власної ініціативи, з ініціативи державних органів і громадських організацій, а також засуджених;

б) на органи дізнання і попереднього слідства — щодо осіб, справи і матеріали про злочини яких перебувають у провадженні цих органів.

Стаття 13. Рішення про застосування або незастосування амністії приймається щодо кожної особи індивідуально, після розмови з нею і на підставі ретельної оцінки матеріалів особової справи, даних про поведінку засудженого та його ставлення до праці за час відбування покарання.

У разі відсутності необхідних відомостей на засудженого розгляд питання про застосування амністії відкладається до одержання додаткових матеріалів.

Судам та органам, на які покладено виконання цього Закону, надається право вимагати від відповідних установ кримінальні справи та інші матеріали, необхідні для вирішення питань, пов'язаних із застосуванням амністії. Такі вимоги мають бути виконані негайно.

Стаття 14. Постанови про застосування амністії, винесені органами дізнання і попереднього слідства, санкціонуються прокурором. Кримінальну справу може бути закрито на підставі цього Закону лише в разі письмової на це згоди обвинуваченого. В іншому разі закінчена розслідуванням справа надсилається до суду, який розглядає її та вирішує питання про можливість застосування амністії до винної особи. В такому ж порядку розглядаються судами справи, не розглянуті ними до набрання чинності цим Законом.

Під час розгляду судами справ про застосування амністії участь прокурора в судовому засіданні є обов'язковою.

Стаття 15. При застосуванні амністії до осіб, яким скорочується невідбута частина покарання, визначення нового терміну покарання обчислюється з дня набрання чинності цим Законом і про дату закінчення відбування покарання сповіщається засудженому протягом місяця після опублікування цього Закону.

Стаття 16. Під дію цього Закону підпадають особи, які вчинили злочини до дня набрання ним чинності включно.

Стаття 17. При застосуванні амністії:

а) під дію статті 1 цього Закону підпадають:

неповнолітні — особи чоловічої та жіночої статі, яким не виповнилось 18 років на день набрання чинності цим Законом;

не позбавлені батьківських прав жінки, що мають дітей, яким не виповнилось 16 років на день набрання чинності цим Законом, або дітей-інвалідів незалежно від їх віку;

не позбавлені батьківських прав чоловіки, що мають дітей, яким не виповнилось 16 років на день набрання чинності цим Законом, або дітей-інвалідів незалежно від їх віку, мати яких померла або позбавлена батьківських прав;

жінки, які є вагітними на день набрання чинності цим Законом;

чоловіки, які досягли 55-річного віку, та жінки, які досягли 50-річного віку на день набрання чинності цим Законом, а за відсутності документів, що підтверджують день і місяць народження, — чоловіки, які народилися до настання 1942 року, і жінки, які народилися до настання 1947 року;

ветерани війни — учасники бойових дій, інваліди війни і учасники війни, яким видано посвідчення відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та аналогічних законів інших держав — учасниць СНД;

особи, які у встановленому порядку визнані інвалідами першої чи другої груп до набрання чинності цим Законом;

особи, які до набрання чинності цим Законом відповідно до рішення медичної комісії визнані хворими на туберкульоз активної форми (підгрупи «А» і «Б» першої групи та підгрупа «А» п'ятої групи диспансерного обліку) та онкологічні захворювання (друга, третя і четверта клінічні групи);

до учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих від Чорнобильської катастрофи належать особи, яким видано документи відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та аналогічних законів інших держав —учасниць СНД;

б) до тяжких належать злочини, перелічені в статті 7 Кримінального кодексу України.

Стаття 18. Злісними порушниками режиму є:

засуджені до позбавлення волі особи, зазначені у статті 47 Виправно-трудового кодексу України;

засуджені до позбавлення волі умовно з іспитовим строком або з відстрочкою виконання вироку, щодо яких застосовано заходи адміністративного стягнення або дисциплінарного чи громадського впливу за систематичні (не менше трьох разів) порушення громадського порядку чи трудової дисципліни;

засуджені до направлення в дисциплінарний батальйон; особи, яких піддано дисциплінарним стягненням за систематичні (не менше трьох разів) порушення вимог режиму відбування покарання.

Стягнення, які було достроково знято або погашено до набрання чинності цим Законом, не враховуються.

Стаття 19. Підставою для визнання закінченим курсу лікування венеричної хвороби засудженого є медичний висновок, а щодо осіб, яким призначено судом примусове лікування від алкоголізму чи наркоманії, — постанова (ухвала) суду про припинення примусового лікування, винесені до набрання чинності цим Законом чи в період його виконання.

Стаття 20. При застосуванні амністії до осіб, яким строк покарання було скорочено в порядку помилування або амністії, слід виходити з строку покарання, встановленого відповідно до цих актів.

Стаття 21. Особи, які підпадають під дію цього Закону, від додаткових мір покарання не звільняються, крім осіб, відносно яких на день набрання чинності цим Законом вироком суду у частині додаткових мір покарання не було виконано.

Стаття 22. Кабінету Міністрів України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським, районним, районним у містах Києві та Севастополі державним адміністраціям забезпечити:

а) організацію своєчасного обліку осіб, звільнених від покарання на підставі цього Закону, сприяння трудовому влаштуванню працездатних та контроль за поведінкою цих осіб;

б) трудове влаштування звільнених на підставі цього Закону неповнолітніх або передачу їх під нагляд батьків, органів опіки та піклування, влаштування в необхідних випадках до дитячих виховних закладів; здійснення необхідних заходів, спрямованих на проведення серед цих осіб виховної роботи, недопущення вчинення ними повторних злочинів;

в) влаштування до закладів соціального захисту населення звільнених інвалідів та непрацездатних осіб похилого віку, які не мають родичів, що могли б узяти їх на своє утримання.

Стаття 23. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування і підлягає виконанню протягом трьох місяців.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
26 червня 1997 року.
№ 401/97-ВР.

ЧИ ДОДАДУТЬ КРЕДИТИ ЗДОРОВ'Я ХВОРІЙ ЕКОНОМІЦІ?

ДЕРЖАВНИЙ зовнішній борг України за роки президентства Л. Кучми збільшився на 5,2 млрд. доларів США і становив на початок поточного року 9,7 млрд., у тому числі 3,6 млрд.— Росії, 0,7 — Туркменистану, 5,4 — Міжнародному валютному фонду (МВФ), Світовому банку (СБ) та ін. Основним валютним кредитором України є МВФ.

І не випадково. МВФ — провідна міжнародна фінансова організація, що має статус спеціалізованої установи ООН. Відповідно до статусу її завдання — сприяти розвитку зовнішньої торгівлі і міжнародного валютно-фінансового співробітництва, підтримання рівноваги платіжних балансів країн-членів і регулювання курсу їхніх валют. Це, як бачимо, — потрібна у сьогоднішньому світі організація. Бути її членом, напевно, все ж варто.

Не без впливу самого МВФ у світовій практиці склалася традиція, за якої «перепустку» до інших світових кредитних джерел дає насамперед він. Сам МВФ —акціонерна організація. Її статутний фонд (нині близько 180 млрд. доларів) складають внески країн-учасниць. Квота кожної з них визначається її часткою у товарообігу. Нині квота США — близько 20%, квота Німеччини і Японії — більше 6%, Великобританії і Франції — більше 5%, Росії — 3%, Китаю — 2,5%. Україна у вересні 1992 року стала 167 членом МВФ, її квота — 0.7%.

Наприклад, СБ дає позики переважно під певні інвестиційні проекти. МВФ приваблює до себе тим, що він — досить «демократична» кредитна організація, яка не висуває жорстких вимог щодо напрямів використання отриманих позик. Тому уряди їх охоче беруть і використовують на свій розсуд — переважно на покриття своїх нагальних поточних потреб.

Не варто, однак, забувати, що МВФ — це імперіалістична міжнародна організація. Місце його базування — Вашингтон, технічний апарат працює переважно місцевий, а реальна влада в ньому належить США разом з кількома країнами Заходу, оскільки рішення приймаються шляхом голосування, а кількість голосів кожної країни-члена залежить від величини її квоти в статутному фонді. Отож наші реформи йдуть так «поімперіалістичному успішно» і тому, що їх підтримує і без особливих проблем кредитує МВФ. Так що реформатори могли, не забуваючи і себе, латати бюджетні діри за їхній рахунок.

Коли говорилося про «демократичність» МВФ, малось на увазі лише одне — можливість використовувати валютні кошти на розсуд уряду, щоб тільки вони йшли, як писав Президент України Верховній Раді України у посланні за 1994 рік, «для системних перетворень», тобто для проведення сучасних реформ.

Ось невеличка замітка в «Урядовому кур'єрі» за 30 липня 1994 р. під назвою «МВФ диктує реформи». В ній зазначається: «... Ця поважна організація має бажання запропонувати нашій державі програму допомоги щодо стабілізації економіки, демократичних перетворень». Далі в ній сповіщається, що в Україні протягом кількох днів перебувала представницька делегація МВФ на чолі з виконавчим директором Мішелем Камдессю, який мав зустрічі з Президентом України та іншими високими особами. «Оптимістично оцінивши можливість надання Україні допомоги з боку МВФ, його виконавчий директор підкреслив, що, — підсумовує автор замітки, — це стане можливим лише після ознайомлення експертів МВФ з програмою конкретних економічних реформ в Україні. Вона має включати здійснення приватизації, земельної реформи, вирішення питання про зовнішній борг тощо».

Симпатичний собою М. Камдессю назвав тут основне, але не все. «Програма конкретних економічних перетворень», під яку можуть надаватися кредити МВФ, обов'язково має включати: жорстку грошово-кредитну та бюджетно-податкову політику, лібералізацію цін і торгівлі, включаючи і зовнішню, великомасштабну приватизацію і прискорений розвиток приватного сектора економіки.

Відштовхувалися від справді необхідного —реформування радянської економіки, розвиток якої гальмувала і спотворювала командна система. Щоб швидко подолати інерцію мислення, мали застосувати щось незвичне. «Чаклуни» із-за океану, скориставшись моментом, «підкинули» невідому обивателю, але добре знану вченим і відому небайдужим політикам всебічно відпрацьовану на руїнівну потужність на країнах Африки і Латинської Америки монетаристську концепцію реформ.

Теоретики чиказької школи спеціально розробили концепцію так званої «ринкової трансформації» з метою зруйнування економік неринкових країн. З допомогою ринку, переконували довірливих, у кожну сім'ю миттю прийде достаток Заходу. Вчені «нової хвилі» — гайдари і гальчинські — взялися активно нав'язувати монетаристські концепції науці, практиці й суспільній свідомості. Більшість повірила їм.

Обивателя переконали і в тому, що робити це треба швидко, щоб бюрократи не встигли організуватися. Він і погодився на «шокотерапію». І, як сказав один великий реформатор, — «процес пішов». У 1991 р. виробництво в Україні впало на 13,4%, у 1992 — на 17,8%, у 1993 —ще на 14,9%, а в підсумку — на 39,4%! Такого падіння виробництва всього за три роки світ не знав навіть в роки «великої депресії». Ціни на споживчі товари у вказані роки виросли відповідно — у 3,9, 21,0, 102,6 раза, а загалом — у 840,1 раза! Життєвий рівень трудящих характеризують жахливі для сприймання цифри: фонд оплати праці в реальному обліку падав у відповідні роки в 2,05, 1,62 і 4,2 раза. Нині гостра необхідність «допомоги» Україні з боку Заходу стала обивателю очевидною. І експертів-радників, вірить він, наші реформи вже потребують, і програма реформ, на його думку, вимагає вдосконалення і конкретизації. Радники з «поважної організації» й запропонували «програму стабілізації економіки і демократичних перетворень», наслідки якої виявилися відразу. В 1994 році виробництво впало ще на 24,5%, у 1995 — 11,8%, 1996 — на 10%, у першому кварталі поточного року, коли вже і падати нікуди, — на 7,9%.

Що конкретно «переконує» обивателя? Прості і звичні «питання-вправи» на одну дію. Замученого невпинним падінням купівельної спроможності навіть за зростаючої номінальної зарплати, пенсії, стипендії громадянина України запитували: «Чи потрібно підтримувати стійкість грошей?» Він відповідав: «Дуже потрібно!» «Ясно», — казали. Його ж, приниженого постійними затримками виплат заробітків, пенсій, стипендій, допомог, запитують: «Чи варто балансувати бюджет України?». Він згоден: «Варто». «Добре», — кажуть. Коли його запитували про приватизацію державних підприємств, він, махнувши рукою, вже біг на електричку обробляти заміський город. І вже не чув, що його запитували і про приватизацію землі, й про інше...

Саме на таке «переконання» і на таку «підтримку», приниженого нуждою, «обомженого» обивателя розраховували і розраховують Захід, МВФ і корумповані післярадянські влади, затіваючи і проводячи нинішні реформи. Зважаючи на таку «підтримку», Кабмін сміливо підвищує на чверть квартплату, а Л. Кучма заявляє: «Наше завдання— не просто створення приватного власника, навіть у масовому вимірі. Ми повинні створити суспільство приватних власників». Ось ці «системні перетворення», тобто перетворення колишніх радянських людей у наймитів «нових українців», і кредитує МВФ.

Звідки обивателю знати, що вправи, які диктує життя, у більшості— на одну дію, що навіть збалансовані ринкові економіки не обходяться без збільшення державного боргу і помірної інфляції? А тут йдеться про економіку, яку треба рятувати від руйнування. Звідки йому знати, що не грошово-фінансова стабільність має бути першим і визначальним пунктом програми економічних реформ, а стабілізація і розвиток виробництва, що тільки ті «інституціональні» реформи повинні розглядатись як ефективні, які забезпечують найвищі темпи відновлення і розвитку виробництва, підвищення його ефективності.

Ніякі зовнішні позики не врятують нинішні руйнівні реформи. Бо використовуються позики на ту ж руйнівну капіталізацію України або на латання звичайних витратних дір, економіку у більшості випадків не відроджують, оскільки виробництво падає, знижується конкурентоспроможність нашого товаровиробника, внутрішні джерела доходів звужуються, потреба у зовнішніх позиках невпинно росте. Вже в 1996 р. надходження коштів із зовнішніх джерел склали 1,2 млрд. грн., а виплати по зовнішньому боргу — 2,1 млрд. грн. У 1997 р. Україна має сплатити 2,5 млрд. грн. зовнішньої заборгованості.

Демонструючи «творчий підхід» до справи, президентсько-кабмінівські структури розробили трирічну «програму розширеного фінансування» обсягом 3 млрд. дол., яка може бути підтримана коштами МВФ, але за умови, що Верховна Рада України узаконить бюджет України на засадах, підтримуваних МВФ.

Вже немає сенсу досліджувати, кому належить ініціатива розробки цієї програми. Однаково антинародно і погоджуватися на антинародні ініціативи МВФ, і самим пропонувати антинародні заходи, щоб догодити МВФ. Суть одна й та сама. Про це свідчать інформація «стосовно заходів, які повинні здійснюватися Україною з метою започаткування трирічної програми...». Перелік заходів, що проводяться під наглядом МВФ, займає 8 сторінок!

Найнепопулярніші з них стосуються антиконституційних вимог, що спричинюють погіршення умов життя найменш захищених громадян країни. Пропонується, зокрема, узаконити практику ігнорування встановленої законом «прив'язки» оплати працівникам освіти та ін. до зарплати в промисловості. Вимагається зменшення виплат по соцстраху шляхом запровадження єдиної 80-відсоткової ставки, а також зменшення на 70 відсотків пенсій працюючим пенсіонерам, якщо дохід разом з пенсією перевищує мінімальний. Пропонується збільшення пенсійного віку (і це при скороченні тривалості життя), ліквідувати податкові пільги пенсіонерам тощо.

Скасовуються пільги щодо оподаткування прибутку виробників сільгосппродукції і від спорудження об'єктів соціально-культурного призначення на селі. За відсутності дотацій ці заходи роблять сільське господарство України неконкурентоспроможним. Що це означає для країни, можна уявити.

Об'єктом пильного нагляду з боку МВФ була й залишається приватизація державних підприємств. Він наполягав і наполягає на істотному зменшенні числа підприємств, що не приватизуються. Наполегливо пропонується передати у приватну власність не менше 70% акцій понад 5000 великих та середніх підприємств, забезпечити іноземним інвесторам можливість брати участь у приватизації підприємств АПК, скасувати мораторій на продаж землі та земельних паїв. На догоду вимогам МВФ і з метою прискорення зруйнування колективних сільськогосподарських підприємств Президент України видав указ «Про оренду землі», який дозволяє передавати «об'єкти права власності українського народу», «основне національне багатство України» в оренду «іноземним юридичним та фізичним особам, особам без громадянства».

Не залишилася поза увагою і банківська сфера України. Вимагається законодавчого встановлення незалежності керівництва НБУ, скасування обмежень щодо проведення валютних операцій. Скасування зв'язків між ставками рефінансування НБУ та ставками кредитування банків. МВФ цікавлять і питання аудиторської перевірки Ощадбанку України.

Так само із сферою зовнішніх економічних зв'язків вимагається зменшити тарифи на імпорт до 39%, скасування усіх експортних мит, декларування цін на товари тощо.

Після ознайомлення з цими заходами складається тверде переконання: від конституційно встановленого суверенітету України залишився один формальний запис в її Основному Законі. Спрямовуючи наші реформи у руйнівне русло і підтримуючи їх кредитами, МВФ все тугіше затягує смертельний зашморг на шиї України та її народу. Зовнішні борги стрімко ростуть, а економіка продовжує падати.

Що нас чекає потім на цьому шляху, показує світовий досвід «ринкових реформ». За умов хронічної політичної нестабільності країни Латинської Америки все ж забезпечували у 60—70-ті роки 5-відсотковий щорічний приріст виробництва. Запровадження під тиском США «ринкових реформ» спричинило падіння виробництва. ВНП у розрахунку на душу населення впав за 1981—1989 рр. в Мексиці — на 9,2%, в Аргентині, Болівії, Венесуелі, Перу — на 24—27%. Прийшлось відмовитися від реформ, але було вже запізно. Зовнішній борг країн Латинської Америки становив у 1980 р. 257 млрд. дол.; за 1980—1994 рр. вони виплатили за борги 417 млрд. дол.; на початку 1995 р. заборгованість досягла 547 млрд. дол.! («Віче», № 9, 1996, с.94)

Вічно перехідним українське суспільство не буде. У нинішнього курсу «схвалених МВФ» «наших» реформ лише два виходи: або «африканізація», або соціальний вибух, який може призвести до непередбачених подій та наслідків.

Ніна МАРКОВСЬКА,
Олександр ЧУПАХІН,
народні депутати України, члени фракції Соціалістичної і Селянської партій.

ЯКЩО ПРО ЦЕ ЙДЕТЬСЯ, ТО ЦЕ КОМУСЬ ВИГІДНО

«ПЕВНІ політичні кола продовжують у засобах масової інформації кампанію проти промислово-фінансової корпорації «Єдині енергетичні системи України», —говориться у заяві прес-служби ЄЕСУ, яка надійшла до редакції «Голосу України».

У заяві вказується, що в корпорації за останні сім місяців відбулося чимало фінансових перевірок, а Президентові України надіслано ряд депутатських запитів про нібито незаконне привласнення і продаж гуманітарної технічної допомоги з Федеративної Республіки Німеччина.

Прес-служба ЄЕСУ заявила, що ці твердження не відповідають дійсності й суперечать чинному законодавству. Зокрема, наводиться четвертий пункт постанови Кабінету міністрів від 24 липня 1994 року, за яким до гуманітарної допомоги зараховуються предмети першої необхідності, передані безоплатно з товаросупровідними документами. В Україну ж були завезені автомобілі, переважно у «віці» 15—20 років, що потребували капітального ремонту. Окрім того, у тексті угоди жодного разу не згадується термін «гуманітарна допомога», оскільки автомобільну техніку, її ремонт, транспортування і митне оформлення треба було оплатити. Ця інформація, говориться у заяві, підтверджується офіційним листом федерального відомства військово-технічного забезпечення Німеччини від 25 квітня 1997 року. В листі сказано: «Техніку отримують уповноважені українською стороною особи або фірми. Отримувачі мають право розпоряджатися цими автомобілями в Україні на власний розсуд, користуватися або продавати».

Акція придбання техніки ЄЕСУ задумана і здійснена як благодійна. Частину її реалізовано для компенсації витрат на придбання транспортування, митне оформлення і ремонт, а також для поповнення обласного бюджету для виплати заборгованості з пенсій і заробітної плати в бюджетній сфері, але в жодному разі не для отримання прибутку.

До речі, повноваження для реалізації угоди мали, окрім Дніпропетровської, Черкаська, Донецька та інші області. Однак чомусь участі у виконанні угоди не взяли. Самоусунувся навіть ініціатор угоди про комерційні поставки —виробниче об'єднання «Азовсталь».

Прес-служба «Єдиних енергетичних систем України» у заяві посилається також на акт перевірки Головного контрольно-ревізійного управління України від 25 червня 1997 року і документи Міністерства оборони ФРН, які свідчать, що вивезення і реалізація автомобільних засобів у рамках міжурядових угод здійснювалися корпорацією ЄЕСУ на законних підставах і без порушень чинного законодавства. 3 417 459 гривень від цієї благочинної акції перераховано до бюджету України. Дніпропетровській облдержадміністрації безплатно передано 81 одиницю відремонтованої техніки. Водночас Дніпропетровський автомобілеремонтний завод отримав кошти у сумі 796 448 гривень 65 копійок для виплати зарплати робітникам.

«Враховуючи викладене вище, ПФК ЄЕСУ розцінює дії, спрямовані проти корпорації, як спробу політичної розправи, вважає подібні випадки з боку владних структур образливими і залишає за собою право звернутися до суду», — наголошується у заяві прес-служби корпорації.

Володимир ОЛЕКСАНДРОВИЧ.

Стосунки виконавчої влади з громадянами потеплішають...

Після адміністративної реформи

ПЕРЕДБАЧЕНА в Конституції України адміністративна реформа повинна радикально змінити систему управління державою, всіма сферами суспільного життя і перетворити його з гальма економічного та соціального розвитку на один з визначальних чинників його прискорення. Іншим важливим результатом адміністративної реформи має стати утвердження таких відносин між органами виконавчої влади і громадянами, за яких кожній людині гарантується додержання її прав і свобод.

Це можливо лише за умови принципової переорієнтації механізму використання виконавчої влади. Вона повинна стати не стільки інструментом управління суспільними справами з боку держави, скільки засобом забезпечення ефективного надання громадянам комплексу послуг шляхом неухильного виконання адміністративними органами закріплених за ними прав і обов'язків.

Зрозуміло, що така змістовна переорієнтація відповідних державно-правових інститутів — непроста справа, оскільки вона передбачає необхідність подолання певних, так би мовити, залишкових явищ колишньої тоталітарної моделі організації державної влади, що існувала у нас досить тривалий час і в якій інтереси держави домінували над інтересами особи.

І сьогодні існує недооцінка ролі законів у правовій регламентації відносин між органами виконавчої влади і громадянами. Це підтверджується тим, що абсолютна більшість питань у цій сфері вирішується, як і в минулі роки, не законами, а підзаконними нормативними актами, насамперед постановами Кабінету міністрів, а також відомчими нормативними актами — міністерств, державних комітетів та інших центральних органів виконавчої влади.

При цьому слід зауважити, що порушення прав і свобод громадян з боку органів виконавчої влади можливі не тільки у разі прийняття індивідуальних адміністративних актів, а й на рівні нормативної регламентації — у підзаконних актах, і особливо, як свідчить життя, у відомчих актах. За європейською моделлю адміністративного права саме порушенням громадян в індивідуальних актах органів виконавчої влади приділяється основна увага.

Саме тому громадяни повинні мати право оскаржити в суді не лише індивідуальні, а й нормативні акти органів виконавчої влади всіх рівнів — від місцевої державної адміністрації до Кабінету міністрів, якщо ці акти порушують права і свободи громадянина. Цей висновок відповідає статті 55 Конституції України, згідно з якою «кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб».

Разом з тим, не слід надто широко тлумачити визначені Конституцією підстави судового оскарження актів органів виконавчої влади. В частині першій статті 55 чітко визначено, що судом захищаються саме «права і свободи людини і громадянина». Інших підстав для судового оскарження порушень з боку адміністративних актів Конституція не передбачає. Тому слід визнати помилковими будь-які спроби розширити в чинному законодавстві перелік об'єктів судового захисту за рахунок, наприклад таких, як інтереси громадян. Такі спроби не відповідають вимогам Конституції. Більше того, сам термін «інтереси громадян» має невизначений зміст і саме з огляду на це цілком свідомо не був використаний в тексті Конституції.

Сьогодні психологічні стереотипи руйнувати надзвичайно складно. Тим більше, що сучасний апарат державного управління не тільки зберігає більшість вад, властивих колишньому апарату, а став корумпованіший і менш професійний. Діяльність основної частини кадрів апарату підпорядкована підготовці адміністративних рішень і водночас послаблено контроль за їх виконанням, не приділяється належної уваги питанням визначення і підвищення ефективності управління з точки зору задоволення адміністративними органами суспільних потреб. Лише незначна кількість державних службовців зайнята наданням управлінських послуг населенню.

Для виправлення цього становища немає іншого виходу, крім радикального удосконалення організації та діяльності апарату державного управління з метою встановлення якісно нового типу відносин між державою, і перш за все органами виконавчої влади та громадянами.

Всі основні принципи, необхідні для правового врегулювання таких відносин, закріплено в Конституції. Це, зокрема, принципи верховенства права, законності, рівності всіх перед законом, пріоритету закону у правовому регулюванні компетенції та порядку діяльності органів виконавчої влади та їх посадових осіб, судового захисту порушених державними органами прав і свобод громадян, незалежності суду при здійсненні своїх функцій та деякі інші принципи. Головне завдання сьогодні полягає в тому, щоб ці принципи було втілено в адміністративно-правову регламентацію системи виконавчої влади, в ході якої встановлюються функції та повноваження управлінських органів, а також їх взаємовідносини з громадянами.

Базовим елементом цієї регламентації виступають загальні статутні закони щодо правового статусу органів виконавчої влади всіх рівнів: закони «Про Кабінет міністрів України», «Про міністерства та інші центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації». На їх підставі мають бути суттєво оновлені локальні компетенційні акти — про конкретні міністерства та відомства, їх місцеві ланки, оскільки саме ці органи вирішують більшість питань здійснення прав і свобод громадян.

Разом з тим, всі ці заходи можуть виявитися не досить ефективними, якщо їх не буде доповнено суттєвим поліпшенням так званих адміністративних процедур. Мається на увазі широке розуміння терміну «адміністративні процедури». Воно охоплює не лише процедури адміністративно-юрисдикційної діяльності, тобто діяльності, пов'язаної з розглядом адміністративних правопорушень, а насамперед процедури так званої позитивної управлінської діяльності, в процесі якої переважно забезпечується реалізація прав і свобод громадян.

Чітко визначені процедури в сфері управління, на наш погляд, не менш, а іноді важливіші, ніж процедури судові. Особливо в тих випадках, коли з цими процедурами пов'язане здійснення громадянами своїх прав і свобод. Адже адміністративні процедури покликані забезпечити належну послідовність і максимальну повноту реалізації цих прав і свобод, і головне — стати перешкодою для суб'єктивізму і свавілля з боку службовців державних органів.

Зважаючи на пріоритетне значення адміністративних процедур в реалізації прав і свобод громадян, вважаємо, що їх чітке визначення, обгрунтована класифікація і ретельна регламентація мають скласти серцевину майбутнього Адміністративного кодексу України, розробка якого — справа близької перспективи.

Вадим АВЕР'ЯНОВ,
доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Інституту держави і права ім. Корецького НАН України;
Ігор КОЛІУШКО,
народний депутат України, секретар Комітету з питань правової політики та судово-правової реформи.

Закон прийнято. Що далі?

Погляньмо річкам в очі — тужать

Прийнято і діє Закон про Водний кодекс України. Як він реалізується, розповідає заступник голови Київської обласної державної адміністрації Володимир Губарєв

А без води...

Здається, на Київщині і в самій столиці проблем з водою не існує. На її території два водосховища —Київське та Канівське, близько 60 невеликих водосховищ, безліч ставків, великих і малих річок, підземних джерел, озер і боліт.

А тепер погляньмо на це питання з іншого боку. Щорічний водозабір для народного господарства, тобто потреба тільки технічної води, становить 2 — 2,5 кубічного кілометра. А місцевий стік води, що формується в області, сягає близько двох кубічних кілометрів, і то тільки в сніжні та дощові роки. А у посушливі ледь доходить 0,7 кубічного кілометра. От вам і благополучна з водних ресурсів область. І, можна бути впевненим, що ця криза, якщо нічого не робити, загострюватиметься.

Адже, по-перше, великі водосховища саме і є найпершими марнотратниками води, оскільки з них випаровується величезна кількість вологи. По-друге, ці водні території інтенсивно замулюються. І стоком малих річок, і весняними чи дощовими потоками, і руйнуванням берегів, і перенесенням намулу з мілководдя на інші ділянки водосховищ. А ще нам дошкуляють зсуви, вітрові бурі, відсутність рослинності на берегах, що дає змогу задувати з суші тисячі кубічних метрів пилу, який теж стає мулом і тим самим зменшує водні запаси.

Це тільки природні чинники, які з'їдають наші дорогоцінні водоймища. А тепер додайте сюди інтенсивну, часто бездумну діяльність людини, яка заради короткочасних виробничих вигод не зупиняється навіть перед забороненими заходами. Як результат, через промислові скиди ще більше осідають на дні річок і озер намул та шкідливі речовини, зменшується мережа малих річок, знижується рівень води в озерах, колись вологі землі стають пересушеними, а у місцях підвищеного водозабору та кар'єрах підземні води опускаються глибше, призводячи до найстрашнішого лиха — висушування колодязів у селах і селищах. Буває й навпаки. Безглузде, безконтрольне зрошення землі різко піднімає рівень грунтових вод, що призводить до підтоплення населених пунктів. Заливає погреби, навіть оселі...

Хочу привернути увагу до катастрофічного стану водних ресурсів, щоб устигнути тут щось зробити, доки ще не пізно. А пізно може бути, адже ми свідки багатьох природних невідворотних процесів.

Стало модним усі негаразди, всю нашу бездіяльність скидати на бідування країни, на відсутність коштів і т. п. Але ж скільки можна зробити власними руками, без особливих фінансових затрат, коли ставитися до своїх обов'язків відповідально, жити не одним днем, а й майбутнім.

Скажімо, запобігти пиловим бурям, які засмічують і знищують водойми. Хіба так складно обсадити деревцями береги річок, озер і ставків, як це інтенсивно робилося після війни. Так ні, ми вже забули, коли добровільно школярі та їхні батьки висаджували деревця, обсаджували яри, балки, впорядковували береги водойм. Більше того, лісозахисні смуги, насадження по берегах річок і озер, які завжди були пристановищем птахів, різної живності, а у спеку й місцем короткочасного перепочинку механізатора, нині нещадно вирубуються, знищуються, витоптуються. Скажіть, будь ласка, які кошти тут потрібні? Крім відповідальності голови КСП чи фермера, бригадира, активістів села і виховної роботи серед дітей?

Звертаюся до цих людей з проханням: схаменіться, подивіться навколо себе. Це — ваш світ, у якому вам жити. Зупиніть хижака чи злодія, втримайте його від дій, які можуть завдати збитків людям на століття наперед.

Де починається струмок життя

Або ось альфа й омега всіх наших великих рік, озер, водосховищ і морів — середні та малі річки. З них починається вся вода, на якій ми живемо і якою ми користуємося. На Київщині налічується їх понад 1820. Є відомі, такі, як Прип'ять, Десна, Рось, Тетерів, Трубіж, стік яких урегульовано Київським і Канівським водосховищами, а є й малесенькі водотоки, інколи навіть без назв, є ще дві тисячі ставків, більшість яких так чи інакше пов'язана з малими річками.

Однак і тут, на малих річках і водоймах області, склався вкрай незадовільний екологічний стан. Більш як половина річок і струмків замулена, поросла болотною рослинністю, а багато з них просто зникли. Сьогодні вони потребують очистки, укріплення берегів. За останні 18 років довжина малих річок зменшилася на 981 км. Це сталося знову ж таки внаслідок господарської діяльності сільськогосподарських і промислових підприємств. У зв'язку з цим виникла нагальна потреба у відродженні малих річок шляхом їх розчистки від витоку до гирла і встановлення прибережних захисних смуг. Така сама ситуація зі ставками.

Море у ...краплині

Малі річки, як правило, зникають або замулюються через знищення водних джерел, з яких вони беруть свій початок, високий рівень зораності і відсутність прибережних захисних смуг. Через це змивається не тільки родючий шар грунту, а й отрутохімікати.

Другим чинником незадовільного стану малих річок є неконтрольоване скидання у річки і водоймища неочищених стоків. У водоохоронних зонах окремих річок розташовано склади мінеральних добрив і об'єкти тваринництва, не обладнані очисними спорудами.

Особливо небезпечний стан річок і водойм, розташованих у районних центрах та селищах міського типу, де мешкає більш як половина населення області і зосереджена більша частина промислових підприємств.

Якщо так звані великі забруднювачі ще якось реєструються і на них можна впливати через штрафи та адміністративні заходи, то стоки з малих тваринницьких ферм, птахоферм, дренажних каналів після зливу із сільгоспугідь, станцій технічного обслуговування, автогаражів та зливові стоки населених пунктів і промвузлів контролювати важче. А на них припадає велика частина шкідливих стоків. Зрештою, хто, як не вони, водокористувачі, через свою байдужість, безвідповідальність і знищують малі річки. І тут не треба ніяких бюджетних чи господарських коштів, щоб хоч запобігти змиванню родючих грунтів у річки й річечки, що утворюються, нагадаю протягом століть, зупинити скидання стоків з вмістом у них шкідливих для водойм речовин.

Звичайно, охорона наших річок, поряд з боротьбою проти варварського ставлення до них, потребує великої роботи й місцевих та центральних органів влади, залучення внутрішньогосподарських та бюджетних коштів, включаючи й обов'язкові платежі за водокористування. Необхідно розробити комплекс скоординованих заходів, щоб насамперед зупинити скидання стічних вод у річки й водоймища. Це — проектування, реконструкція та будівництво очисних споруд.

Перехід від прямоточного водопостачання до замкнутого циклу водоспоживання — основа охорони вод від виснаження і забруднення. Другий — зниження водомісткості виробництва і витрат води на одиницю продукції через впровадження маловодних і безводних технологічних процесів. Не менш важливий шлях боротьби з виснаженням водних ресурсів —зменшення кількості води на зрошуване землеробство завдяки підвищенню ефективності експлуатації меліоративних систем.

Звичайно, крім розв'язання проблеми водокористування у регіональному масштабі, паралельно слід долати суперечності між місцевими потребами води і можливостями їх задоволення. Для кожної конкретної території ці проблеми мають вирішуватися згідно з єдиною програмою регулювання та управління водними ресурсами.

Цими заходами передбачається захист малих річок від замулення, протиерозійні роботи на річкових схилах, зведення водорегулювальних споруд на річках і притоках.

Починаючи з 1993 року в області складаються водогосподарські паспорти малих річок. У них подано відомості про водні ресурси річки, сучасне чи передбачене їх використання для потреб народного господарства, необхідні дії для комплексного здійснення водоохоронних заходів у басейнах річок.

Але все це — краплина в морі порівняно з тим, що нам належить зробити. Адже чиста вода — це запорука нашого багатства, міцного здоров'я. Це, зрештою, наша совість перед майбутніми поколіннями.

РЕФОРМИ ПОТРІБНІ. АЛЕ ЯКІ?

Економічні перетворення очима селян Галичини

На початку цього року в Радехівському районі Львівщини силами викладачів економічного факультету Львівського державного аграрного університету за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження» було проведено комплексне репрезентативне опитування сільського населення щодо ходу та основних етапів реформи в Україні.

Опитування охоплювало п'ять основних рубрик: загальна оцінка економічної реформи; економічна реформа і рівень життя сільського населення; ставлення до підприємництва та його проявів; аграрна реформа та економічні перетворення на селі; фермерство і перспективи його розвитку.

Жінки тримаються сім'ї

Основний наголос, який робився при опитуванні — отримання реальних і правдивих відповідей жителів села. Тому було проведено значну підготовчу роботу: ретельно вивірено анкети, видано інформаційно-роз'яснювальний буклет, відбулося заняття з інтерв'юерами. Опитуваних і села, в яких вони мешкають, було підібрано у такий спосіб, щоб потенційні відповіді загалом репрезентували сільське населення Львівщини.

За віком респонденти розподілилися так: до 30 років — 17%, від 31 року і більше — 83%. 65% мають рівень освіти до середнього включно, 35% — з середньою спеціальною та вищою освітою. Безпосередньо в сільському господарстві працює 80%. Мешкають на селі, не зв'язані безпосередньо з працею в сільському господарстві (окрім ведення підсобного господарства), 20%. Чоловіки та жінки серед респондентів розподілилися майже порівну.

Істотних розбіжностей в оцінках у вікових, освітніх та інших групах не існує. Хоча щодо деяких запитань оцінки і відповіді в окремих вікових, професійних чи статевих групах значно відрізняються. Жінки виявилися вимогливішими до питань, що стосуються конкретно їх сім'ї, домашнього господарства, підприємства, на якому працюють, одначе значно ліберальніші в оцінках загальнонаціональних проблем, наприклад ефективності уряду в проведенні економічної реформи. Несподіванкою було також те, що жінки виявили значно більшу обізнаність і зацікавленість у підприємництві.

На питання, чи потрібно було змінювати економічну модель, яка була під час «соціалізму», ствердно відповіли 38%; ні — 10%; тільки дещо покращити — 49%; не знаю — 7%. Таким чином, 87% вважають, що модель, яка існувала, повинна була бути змінена. Отже, в середовищі селянства існує розуміння необхідності глибоких змін в соціально-економічній системі. Проте значна частина (49%) виходить з того, що ці зміни мали б стосуватися її покращення. Той варіант моделі, який існував раніше, позитивно оцінюють 10%. Такий розподіл оцінок, очевидно, свідчить не тільки про певний консерватизм у мисленні селян, а й про несприйняття в суспільній свідомості шарахання в крайнощі — від державного соціалізму до дикого капіталізму.

Абсолютна більшість опитаних виникнення і розвиток кризових явищ пов'язують з внутрішніми, а не зовнішніми причинами. Протистояння Росії, західних країн у сукупності з протистоянням комуністів (останнє, очевидно, далеко не всі пов'язують із зовнішніми факторами) в якості головної причини кризи називають тільки 19%. Думка селян не схиляється також до визнання як головних причин кризи подій недавнього минулого, розпаду СРСР (5%). Невміле, некваліфіковане проведення реформи — ось головна причина кризи, вважають респонденти (64%). Майже третина (31%) як головну причину кризи називають протистояння мафії. Отже, серед селянства Галичини є чітке усвідомлення загрози, яка йде від корумпованості та злочинності.

На питання «Як ви оцінюєте економічну реформу в Україні?» відповіді розподілились таким чином: однозначно позитивно — 2%; однозначно негативно — 18%; економічна реформа зруйнувала економіку держави — 18%; вона спричиняє поступове покращення економічного життя — 10%; економічна реформа йде в неправильному напрямі — 39%; важко сказати — 22%; не знаю — 3%. Таким чином, у сукупності позитивні оцінки реформи становлять лише 12%, тоді як негативні — 75%. Отже, має місце разюча невідповідність оцінок реформи селянством і представниками владних структур (особливо виконавчої влади) і засобами масової інформації, перш за все електронними. Таке характерно і для оцінок інших явищ та тенденцій. Невідповідність оцінок ходу економічних реформ реальному становищу на радіо і телебаченні, що повсякчас відчувають люди, породжує зневагу до офіційної інформації і джерел її розповсюдження. Щось схоже ми мали в недалекому минулому.

Разом з тим незважаючи на надто критичну оцінку ходу економічної реформи значна частина селян Галичини з оптимізмом дивиться в майбутнє. **У кінцевий успіх економічних реформ вірять 42%, не вірять — 24%. Значна частина (34%) не визначилася в оцінці. Вірять в успіх реформ і сподіваються на покращення в майбутньому умов свого життя 37%. Не сподіваються на покращення власного добробуту 31%. І 32% не можуть поки що визначитися.**

Оскільки в основі реформи лежать відносини власності, то оцінці їх зміни і становленню нових форм господарювання було присвячено найбільше запитань. На підтримку різноманітності форм власності висловлюються 49% опитаних і лише 3% — проти. Однозначну підтримку пріоритету приватної власності надають тільки 2% сільського населення, а 39% вважають допустимими тільки державну та колективну власність. Отже, зроблена в останні роки ставка в економічній політиці на утвердження приватної власності як домінуючої та на руйнування колективної та державної форм не відповідає очікуванням широких верств селянства. Про це свідчить і те, що бажання стати фермером на сьогодні висловлюють лише 9%, тоді як не хочуть цього ніколи і ні за яких обставин 58%.

Орієнтацію владних структур на перетворення головного засобу виробництва — землі на об'єкт купівлі-продажу підтримують тільки 10 відсотків сільського населення Галичини. 82% фактично висловлюються за жорстке державне регулювання земельних відносин, в т. ч. 44% — проти введення землі в товарний оборот. **Особливо несподіваним є те, що після проведеного паювання землі та майна і перетворення колгоспів на селянські спілки розмір свого земельного паю знають лише 9% (майнового — 11%). Відповідно не знають — 64 і 57 відсотків опитуваних. Відчувають себе співвласниками господарства 23%, не відчувають — 56%; не можуть визначитися в оцінці 21%. Реалізація відносин власності проявляється, зокрема, через активну участь в управлінні підприємством. Готовність до такої участі висловлюють 61%. Ця частка опитаних вважає, що могла б дати конкретні і корисні поради керівництву підприємств. Воно ж, на думку селян, до порад простих трудівників або ніколи не прислухається (19%), або ж робить це надто рідко (59%). І тільки 20% відповіли — дуже часто.** Розподіл відповідей підтверджує нерідко висловлювані в пресі оцінки, згідно з якими в процесі реформ допущено перекоси у відносинах власник — адміністрація — колектив — працівник. Повноваження і вплив останніх на хід подій принижені, адміністрація відчуває себе, за оцінками респондентів, значною мірою «незалежною» від колективу.

Надія не породжена власністю

Незважаючи на безкінечно повторювану останніми роками з екранів телеприймачів фразу про «надію, породжену власністю», тільки 6% сподіваються, що приватизаційний майновий сертифікат зробить його сім'ю заможнішою. Отже, орієнтація на підвищення добробуту майже не пов'язується з приватизацією державної власності. Розширити ж своє домашнє господарство хочуть 57%, бо воно на сьогодні основне джерело доходів для 30% і єдине для 26% сільських жителів Галичини.

Загострення кризових явищ обумовило різке падіння рівня життя переважаючої частини населення, в тому числі й сільського. Опитування виявило, що сільські мешканці живуть практично за принципами натурального господарства. **Лише 17% продуктів харчування селяни купують, а решту виробляють у своїх підсобних господарствах. За останні роки лише окремі сім'ї придбали такі речі довготривалого користування, як холодильник (1%), телевізор (5%), пральну машину (1%), велосипед (5%) тощо.**

До бідних і дуже бідних свою сім'ю відносять 45% опитаних. До середньозабезпечених — 52%. Жоден із респондентів не відніс свою сім'ю до числа заможних, багатих і дуже багатих. Це за умов що, на думку 40%, для того, щоб його сім'ю можна було вважати заможною, потрібно забезпечити місячний доход на одного члена сім'ї в розмірі до 150 гривень. Отже, у значної частини людей зберіглася орієнтація на задоволення традиційних, навіть значно занижених потреб. У перспективі вона може стати істотним обмежуючим чинником економічного зростання, а тому її необхідно долати. «Традиціоналізм» дає себе знати і в тому, що у відповідь на запитання «Чи прагнете ви стати багатим?», 51% хочуть лише трохи поліпшити своє становище. Сьогодні ж ця невибагливість дає владним структурам додаткові шанси на виправлення допущених прорахунків. Вона значною мірою ще утримує суспільство від значних соціальних потрясінь.

З рівнем сімейних доходів тісно пов'язується можливість реальної участі в приватизаційних процесах. На наявність вільних коштів для участі в приватизації вказують лише 2%, а 97% таких коштів не мають. Звідси і оцінки складу реальних учасників процесу приватизації. **Керівництво підприємств та представників владних структур у ролі «приватизаторів» називають 27%, мафіозні круги — 29%, лише багатих громадян — 26%, тих, хто заробив гроші нечесним шляхом, — 27%. Лише 9% вважають, що в приватизації беруть участь ті, хто заробив гроші чесним шляхом, і 24% — всі громадяни.**

За такої умови зростання доходів 43% мають наміри направити їх на продукти харчування (і це — сільське населення!), 55% — на одяг і лише 5% — на нагромадження. Таким чином, немає підстав для сподівання, що найближчим часом заощадження основної маси людей стануть головним інвестиційним ресурсом, як це має місце в здоровій ринковій системі господарювання. Разом з тим, забезпечення прибутковості та перспектив розвитку підприємства висувається на перше місце (49%). Навіть мотив отримання високого рівня заробітної плати є похідним (38%). Очевидно, економічні важелі, головним чином податки, повинні бути спрямовані на заохочення інвестиційної діяльності за рахунок коштів підприємств.

Ці результати підтверджують також висновки про те, що головним стримуючим чинником розвитку економіки є стиснення платоспроможного попиту. Вони вказують на необхідність забезпечення пріоритетного розвитку сільського господарства, харчової, легкої промисловості та виробництва товарів довготривалого користування як умови розширення місткості внутрішнього ринку. Стимулювання зростання попиту дасть поштовх для першочергового припливу ресурсів в ці галузі і виробництва, адже саме на продукцію цих галузей населення виявляє готовність спрямувати приріст грошових доходів.

Незважаючи на надмірне культивування в останні роки принципів індивідуалізму та егоїзму, проповідування з екранів життєвого шансу як реалізованого шансу розбагатіти, переважаюча частина сільського населення Галичини підходить до оцінки соціально-економічних процесів з міркою глибокої моральності. **Прагнуть розбагатіти чесним способом 49%, тоді як таку мету, але незалежно яким способом, переслідують лише 4 відсотки опитуваних.**

Загалом результати соціологічного дослідження свідчать, на наш погляд, про усвідомлення основною масою сільського населення необхідності соціально-економічних реформ. Разом з тим їх хід, спрямованість і результативність оцінюються надто критично, що вказує на необхідність якщо не докорінної зміни курсу соціально-економічної політики, то принаймні вельми істотної корекції економічної реформи.

Водночас дослідження показало гостру потребу налагодити нову і дійову схему економічної просвіти на селі. Сільські жителі посправжньому зацікавлено поставилися до запропонованих анкет. Селяни з неприхованою зацікавленістю прагнуть розібратися в новій економічній ситуації, їх цікавлять зміни, що відбуваються. Однак гостро бракує доступної, зрозумілої і правдивої інформації. Поле економічної просвіти на селі залишається незораним. Хто візьметься за цю важку, але потрібну працю? Адже відомо, що буває з полем без обробітку.

Юрій ГУБЕНІ, доцент;
Іван ТОПІШКО, доцент;
Олександр МЕНДУСЬ,
викладач політології

Вітчизняний стиль

НАМ ПОТРІБЕН ПАСАЖИРСЬКИЙ ВАГОН

ТОЙ, кому останнім часом хоч раз довелося їхати в електричці, приміському чи пасажирському потязі, на власні очі бачив, у якому жалюгідному стані знаходиться залізничний транспорт. Парк пасажирських вагонів настільки зношений, що проблема обслуговування населення України залізничним транспортом набула особливо гострої форми.

Та детально я вивчив ситуацію тоді, коли до мене, як до народного депутата з Кременчука, звернулися вагонобудівники міста з проханням допомогти їм у розв'язанні нелегких проблем. І я хочу передусім послуговуватися конкретними цифрами.

Отже, для забезпечення пасажирських перевезень в Україні потрібно мати 10100 пасажирських вагонів. Фактично залізниці України мають у своєму розпорядженні 8900 вагонів, з яких у 1250 прострочений термін експлуатації. Щороку вичерпують свій ресурс і підлягають списанню майже 300 вагонів.

За даними досліджень Національної академії наук України, для забезпечення пасажирських перевезень залізничним транспортом Україні щороку, включно до 2009 року, потрібно придбавати по 440 пасажирських вагонів, щоб надолужити кількість вибулих з експлуатації вагонів і в такий спосіб досягти рівня 1986 року. Вартість пасажирських вагонів західноєвропейського виробництва залежно від класу, типу і призначення коливається в межах від 1 до 2,1 млн. доларів США. Тож, коли купувати по 440 вагонів, то щорічні затрати на придбання їх по імпорту становитимуть від 440 до 650 млн. доларів США.

Кабінетом міністрів 11 жовтня 1994 року прийнято Постанову № 703 «Про організацію виробництва пасажирських вагонів». Нею затверджувалася програма створення в Україні конкурентоспроможного пасажирського вагонобудування. Замовник — Міністерство транспорту. Акціонерне товариство «Крюківський вагонобудівний завод» названо головним виконавцем проекту — відповідальним за розробку конструкторської документації і виготовлення вагонів.

Цією постановою передбачалося виробництво 500 пасажирських вагонів на рік на трьох підприємствах України: АТ «Крюківський вагонобудівний завод», АТ «Стахановський вагонобудівний завод», виробниче об'єднання «Південмаш».

Випуск вагонів в акціонерному товаристві «Крюківський вагонобудівний завод» планувався обсягом 150 штук на рік, але через те, що «Південмаш» не веде роботи по пасажирських вагонах, АТ «Крюківський вагонобудівний завод» віднайшов можливість підготувати виробництво на випуск 300 вагонів на рік, що значною мірою забезпечить потребу в них залізниць України в період економічного зростання.

Однак необхідно констатувати, що ця постанова залишається тільки на папері, незважаючи на те, що зацікавлені інстанції мають доручення прем'єр-міністра розглянути проблему пасажирського вагона.

Водночас крюківські вагонобудівники ще до виходу постанови почали працювати над створенням пасажирського вагона.

Власні кошти, направлені на проектні роботи, не пропали марно, тепер, згідно з постановою, мають надходити і державні. Тоді, у 1994 році, планувалося, що 1997-й стане роком серійного виробництва вітчизняного пасажирського вагона.

Вселяло віру в успіх і те, що Кабінет міністрів збирався (і підтверджував це документально) насамперед інвестувати ті підприємства, що випускатимуть імпортозамінну продукцію, розширюватимуть її ринки збуту і в країні, і за кордоном. Комісія Мінмашпрому перевіряла Крюківський вагонобудівний завод. Діяльність його було оцінено позитивно.

Виходячи з того, що Україна не має науково-технічного і виробничого потенціалу для створення і виробництва пасажирських вагонів, тим більше сучасної, конкурентоспроможної продукції, Мінмашпромом і Укрзалізницею було прийнято рішення залучити до цієї роботи одну з ведучих у вагонобудуванні іноземних фірм. У результаті роботи з 15 інофірмами (Австрія, Німеччина, Іспанія, Росія, Туреччина, Франція, Югославія та ін.) вибір зупинено на французькій DE DIETRICH, бо лише Франція погодилася на пільговий порівняно з іншими країнами варіант.

Контракт на розробку і передачу конструкторської та технологічної документації, поставку деяких засобів виробництва і частини комплектуючих, а також на навчання персоналу заводу і техдопомогу для виробництва купейних пасажирських вагонів в акціонерному товаристві «Крюківський вагонобудівний завод» підписано генеральним директором акціонерного товариства Володимиром Приходьком та директором французької фірми у жовтні 1996 року.

Тоді В. Приходько зустрічався і з представниками французьких банківських кіл. Фінансування робіт по контракту згідно з рішенням Кабінету міністрів (доручення від 28.05.96 р. за № 8894/14) повинно вестись за рахунок валютних коштів другого траншу французької кредитної лінії.

Для того, щоб використати кошти по кредитній лінії потрібно вирішити кілька питань. Серед них — одержання гарантій від Мінтрансу та Мінфіну на закупівлю пасажирських вагонів виробництва акціонерного товариства «Крюківський вагонобудівний завод», що забезпечить можливість погашення кредиту, та виділення на зворотній основі коштів у національній валюті для створення потужностей з виробництва комплектуючих та вагона в цілому. Ці та інші питання відображено в чотиристоронній угоді між Мінфіном, Укрзалізницею, Укрексімбанком та акціонерним товариством «Крюківський вагонобудівний завод». Вони залишаються невирішеними.

Загальні витрати на створення конкурентоспроможної конструкції вагона, організацію в Україні виробництва власних систем вагона і вагона в цілому становлять:

— валютний кредит — 46 млн. 815 тис. гривень (130 млн. франків);

— державний кредит — 16 млн. 870 тис. гривень;

— власні кошти — 8 млн. 260 тис. гривень;

— кошти замовника — 4 млн. 120 тис. гривень.

Акціонерне товариство «Крюківський вагонобудівний завод» шукало потенційних інвесторів. Питання обговорювалося з «Укрінбанком», «Приватбанком», «Інко», «Ольбі-Україна», «Відродження», «Транскредобанком» та ін. (всього понад 20 банків). Однак позитивного рішення не знайдено.

Щоб продовжувати роботи по створенню пасажирського вагона акціонерним товариством було підготовлено чотиристоронню угоду між Мінфіном, Мінтрансом, Укрексімбанком та АТ «КВБЗ» щодо організації виробництва з використанням валютних коштів по другій французькій кредитній лінії. Але вона донині не підписана Мінфіном та Укрексімбанком.

Водночас акціонерним товариством підготовлено пакет документів для валютно-кредитної ради відповідно до інструкції з надання кредитів під гарантії держави. Матеріали направлено всім зацікавленим державним установам. Проте, на жаль, Мінекономіки не подало матеріали на валютно-кредитну раду, кошти в національній валюті не виділено.

Отож, чотири роки витрачено на вирішення організаційних питань, безрезультатний пошук джерел фінансування, мало що зроблено з організації виробництва пасажирського вагона — у плані виконання рішень Кабінету міністрів № 703.

За цей час Крюківським вагонобудівним заводом разом з українськими співвиконавцями виконано значний обсяг дослідно-конструкторських робіт на 50,6 млрд. крб. та робіт з підготовки виробництва на 65 млрд. крб. З них 27,5 млрд. крб. було виділено Мінмашпромом та Укрзалізницею, решта — власні кошти.

Надалі фінансувати роботи по пасажирському вагону за власний рахунок акціонерне товариство та співвиконавці вже не можуть через скрутне фінансове становище.

Як видно з наведених фактів, колективом Крюківського вагонобудівного заводу на чолі з генеральним директором В. Приходьком зроблено все, щоб держава мала власний пасажирський вагон. В акціонерному товаристві зростають спеціалісти в галузі пасажирського вагонобудування, таких в Україні немає ніде.

Налагодження виробництва пасажирських вагонів розв'яже цілу низку проблем: безпека руху на залізниці, створення майже 8000 робочих місць на підприємствах України, економія валютних державних коштів, оскільки вітчизняний вагон за підрахунками коштуватиме в 1,6 раза дешевше, ніж закуплений по імпорту.

Але справи посуваються так, що залишається запитати: кому потрібен пасажирський вагон? Директору Крюківського вагонобудівного заводу? Чи все-таки державну програму мають реалізовувати і такі державні структури, як Мінмашпром, Мінтранс, Мінфін, Мінекономіки?

Вагонобудівники вбачають у пасажирському вагоні велику перспективу. Було б набагато краще, якби її побачили всі. Народжується нова економіка. Але нікому наче й справи немає. А хотілося б, щоб у новій державі було інакше. Недарма по стану залізничного транспорту судять про економіку країни.

Коли ми не створимо український вагон, який би відповідав європейським вимогам, то нам загрожує втрата ринку перевезень в Росії, а, значить, втрата прибутку. Зі старими вагонами нас можуть не пустити до Росії та інших країн СНД, як це вже має місце в деяких країнах Західної Європи.

22 квітня 1997 року побачила світ ще одна постанова за №379 Кабінету міністрів «Про заходи щодо поліпшення транспортного обслуговування населення та виготовлення транспортних засобів для перевезення пасажирів».

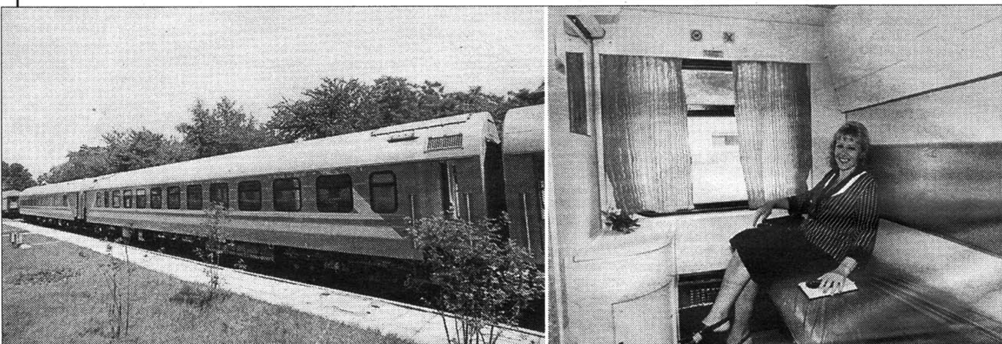
Мінмашпром, Мінтранс, Мінекономіки і Національне агентство з реконструкції та розвитку зобов'язано здійснити заходи щодо залучення іноземних інвестицій, кредитних ресурсів і коштів національних замовників до фінансування розробки та організації виробництва в Україні пасажирського рухомого складу, насамперед електровозів та вагонів. Наказано підготувати і подати в установленому порядку матеріали щодо надання акціонерному товариству «Крюківський вагонобудівний завод» валютного кредиту в розмірі 130 млн. франків за рахунок другого траншу французької кредитної лінії для фінансування створення потужностей з виробництва в Україні спільно з французькою фірмою DE DIETRICH пасажирських вагонів.

Постанову № 703 не виконано. Щоб така доля не спіткала і цю постанову, потрібно, щоб Кабінет міністрів, комітети Верховної Ради, Президент звернули увагу на цю проблему і сприяли виконанню прийнятих рішень.

Необхідно виконати пункти обох постанов щодо виділення коштів; Мінекономіки направити документи валютно-кредитній раді; Мінфіну та Укрексімбанку підписати чотиристоронню угоду з організації виробництва вагонів в Україні з використанням коштів другої французької кредитної лінії; виділити кошти для організації виробництва комплектуючих на українських підприємствах (орієнтовно 12 млн. доларів США на 3 роки).

Акціонерне товариство «Крюківський вагонобудівний завод» має більш як 125-річну історію існування, яка прикрашена великими творчими здобутками в створенні рухомого складу залізниць, транспортних багатофункціональних засобів і систем, визнаним інтелектуальним потенціалом. Крюківські вагонобудівники готові попри всі негаразди працювати над створенням вітчизняного пасажирського вагона. Дайте їм змогу зробити це.

Віктор ТЕРЕН,
народний депутат України.

Україна може налагодити виробництво власних вагонів, вважає генеральний директор Дніпропетровського вагонобудівного заводу Станіслав Герасюта. На Київському залізничному вокзалі він показав членам уряду, керівникам Південно-Західної та Південної залізниць відреставровані заводом на власні кошти вагони, які не поступаються кращим європейським зразкам. Перші шість найближчими днями пройдуть маршрутом «Київ—Сімферополь», а після цього перевозитимуть пасажирів на міжнародних рейсах.

На фото: нові вагони; всередині одного з нових вагонів.

Фото Володимира ФАЛІНА (ДІНАУ-Укрінформ).

Демократія чи тиранія?

БІЛЬШІСТЬ ***наших нинішніх партій з'явилася на хвилі опозиції до комуністичної партії, до тодішньої системи управління. Мабуть, через те їхні програмні положення мало чим відрізняються одні від одних. Люди швидше орієнтуються по іменах лідерів цих партій, ніж по назвах партій і тим паче — їх програмах.***

Це, безумовно, слабке місце партій, які в даний час недостатньо сильні, щоб повести за собою народ для захисту демократичних завоювань. А необхідність у цьому є. Складна ситуація з економікою перехідного періоду, важке становище людей, нестабільність їхнього життя породжують зневіру в силі демократичних завоювань, у свою народну владу, у партії та їхні програмні орієнтири. Така ситуація завжди сприятлива для того, щоб у країні почала правити «сильна рука».

Партії у цей час борсаються у своїх власних проблемах, більше того — часто з'ясовують між собою стосунки, далекі від інтересів людей.

Можна погодитися з політиками, які стверджують, що такого болісного переходу зазнали всі демократичні держави. Справді, п'ять років незалежності нашої держави — термін начебто й невеликий. Але замислимося над іншим: чи відповідають політичні доктрини новостворених партій тим змінам, які відбулися у свідомості наших людей, у їхньому підході до життя, до його цінностей? Цей невеликий відрізок часу змінив орієнтири, породив інші кола наших інтересів. Героїка боротьби із тоталітарною системою відходить у минуле. Настав час побудови іншої державної системи, в основі якої не ілюзії, а реальний стан справ, природні інтереси людей. А чимало наших партій, які претендують на лідерство в суспільстві, все ще перебувають у минулому, все ще шукають собі ворогів, замість того, щоб організувати суспільство на розбудову нового життя.

Головне завдання в діяльності будь-якої політичної партії — отримання політичної влади в державі та здійснення своїх програмних завдань. Однак здобути владу можна за умови, коли політично найактивніша й організованіша частина соціальної спільності, класу, яку ми називаємо партією, висловлюватиме і захищатиме інтереси людської спільноти. Переконаний, навіть лідери багатьох політичних партій не скажуть з усією впевненістю, на який прошарок населення орієнтуються.

Можливо, є рація в окремих політиків, які стверджують, що нашому поступу заважає недостатня структурованість пострадянського суспільства. За цих умов, вважає доктор історичних наук Станіслав Кульчицький, «... праві відстоюють ринкові реформи і пов'язаний з ними демократичний устрій суспільства, а ліві прагнуть директивно регульованого господарства, за яким проглядає знайоме тоталітарне державосуспільство. Гасла лівих відбивають настрої значної частини трудящих, але не їх інтереси, тому, що поворот до минулого об'єктивно не можливий».

Хто зна. Ми вже не раз заучували фразу про «колесо історії». Його, справді, не можна повернути назад. За умови, що за це треба активно боротися.

Ось тому в цих надзвичайно складних умовах потрібно якнайшвидше прийняти закон про партії.

Депутатська група «Конституційний центр» внесла свій проект закону України «Про політичні партії», розроблений з урахуванням сучасних потреб діяльності політичних партій. Документ передбачає посилення державно-правових гарантій функціонування партій, мотивує порядок їх створення і реєстрації тощо.

Проект закону закріплює конституційне право громадян на свободу об'єднання у політичні партії з метою задоволення своїх політичних інтересів. Ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яку політичну партію, мати пільги чи переваги над іншими, йдеться в ньому. Право на свободу політичної діяльності захищається судом.

Проект закону, підготовлений «Конституційним центром», передбачає таку систему, коли політичні партії створюються і діють з метою вияву політичної волі громадян та участі у виборах, вплив через передбачені законом форми на суспільну свідомість, на політику парламенту й уряду, виховання в громадян здатності взяти на себе відповідальність за справи в суспільстві.

Політичні партії мають діяти в державі виключно із всеукраїнським статусом. Щоб його набути, потрібно мати структурні осередки не менш як у половині областей України.

У проекті зазначено, що створюються партії за територіальною ознакою. Недопустима діяльність організаційних структур в органах виконавчої та судової влади, військових формуваннях, у навчальних закладах, на державних підприємствах, інших державних установах та організаціях.

Членами політичних партій не можуть бути міністр юстиції України, судді, прокурори, голова та члени Рахункової палати, уповноважений Верховної Ради України з прав людини, члени Вищої ради юстиції, військовослужбовці, посадові особи органів внутрішніх справ. Президент України також має бути безпартійним. Після обрання він призупиняє своє членство на термін визначених повноважень.

Окремі статті законопроекту регулюють відповідальність політичних партій за порушення законодавства. Діяльність політичної партії може бути заборонена Верховним судом України за поданням Міністерства юстиції, прокуратурою.

Приймати закон «Про політичні партії» потрібно якнайшвидше. Це зумовлено, найперше, майбутніми виборами. По-друге, діяльність політичних партій має бути нарешті впорядкована. Адже сьогодні ми є свідками того, що окремі з них займають деструктивну позицію до держави, Конституції України. Основний Закон гарантує громадянам України право на свободу об'єднання в політичні партії. Водночас заборонено діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом.

Листопад і травень стають тим лакмусовим папірцем, коли можна побачити справжні наміри лідерів партій. Портрети вождів, які принесли багато горя Україні, закликали до ліквідації незалежності України... Все це має місце, нагнітає напруженість, відволікає людей від творчої праці.

Час мітингів треба віднести до минулого. Чорнова робота в ім'я держави України не така помітна, часом і невдячна. Але мітингові патріоти життя людей не поліпшать. Потрібен патріотизм поту й мозолів.

І ще хотілося б сказати ось про що. Як відомо, кожна партія орієнтується на певний прошарок населення —задовольнити інтереси абсолютно всіх ще нікому не вдавалося. Партії демократичного спрямування проголосили сферою свого впливу середній клас.

Цей же клас, з точки зору депутатської групи «Конституційний центр», повинен бути соціальною основою молодої української держави. Це ніби цемент, який з'єднує в міцний осередок інтереси більшості нашого суспільства, утримує його від екстремістських дій.

І усім нам, нашим партіям потрібно зробити все для того, щоб середній клас дедалі міцнів. Зрештою, досвід розвинених країн підтверджує: середній клас — міцна опора державності. У його рядах можна бачити робітників, селян, представників інших верств населення, які прагнуть поліпшити своє життя на основі високого професіоналізму, інтелекту. Він є тією сучасною соціальною формою, яка дає змогу втілити прагнення більшості громадян України.

П'ять років будівництва держави проходили в гострій політичній боротьбі, в тому числі навіть між партіями спільної політичної орієнтації. І вона триватиме. На жаль, триватимуть розходження політичних інтересів східних і західних регіонів, не примиряться між собою прихильники націонал-демократичної та комуністичної ідеології.

Однак коли ми, вирішуючи глобальні проблеми, думатимемо про людину, дбатимемо про її інтереси, відійдуть на задній план дрібні чвари й непорозуміння. І ми зможемо й далі розбудовувати нашу державність, в основі якої — міцні демократичні засади.

Ігор ШАРОВ, народний депутат України, член депутатської групи «Конституційний центр».

Версії різні, мета одна

Партійні рядки

ПЕРЕДВИБОРНА ***кампанія, яка вже, здавалося, захопила всіх, якось водночас зависла у стані невизначеності. Неприйняття в другому читанні закону про вибори ще більше внесло напругу в партійні ряди. До яких виборів готуватись? — ось головне запитання, над яким сьогодні роздумують політики.***

Прийнятий у першому читанні закон нібито все розставив на свої місця, однак під час другого читання ситуація різко змінилася. Гадаємо, що якби не зниження до чотирьох відсотків бар'єра проходження партій до парламенту, то, мабуть, закон не ухвалили б навіть у першому читанні.

У доволі короткі строки між першим і другим слуханнями політичні партії не гаяли часу. До другого читання більшість партій вже або сформували власну виборчу стратегію, або утворили виборчі блоки.

Чому ж виникла потреба змінювати вже нібито узгоджений п'ятивідсотковий бар'єр на нижчий, у даному випадку, чотирьохвідсотковий?

Без сумніву, така зміна була прийнятна для всіх без винятку партій і блоків, тільки з різним коефіцієнтом ефективності. Якщо лівим і блоку «Національний фронт» це додало б тільки певну кількість мандатів, то таким, як, зокрема, НРУ, створювало б реальну можливість проходження до парламенту. Ідея зменшення відсоткового бар'єра знайшла підтримку у фракції цієї партії, яка ще не так давно пропагувала саме п'ятивідсотковий бар'єр. Фонд «Українська перспектива» глибоко аналізує причини цієї метаморфози у своєму останньому аналітичному зрізі. Одночасно зауважимо, що перспективи народних демократів, посилених «Новою Україною», нам видаються значно кращими.

Істотно вплинуло б зниження бар'єра і на ЛПУ, блок «Міст», ПСПУ та інших.

Тобто в цілому голосування за зниження з п'яти до чотирьох відсотків виборчого бар'єра саме і дало змогу прийняти закон у першому читанні.

Виникає закономірне запитання: чому ж не було прийнято його в другому?

Яких тільки пояснень не було з цього приводу. Що непартійні депутати перелякалися за свою долю, що пропрезидентські сили в парламенті бояться перемоги лівих (нібито цього не буде на мажоритарних виборах), що депутати бояться розпуску парламенту, або що криміналітет не зможе так впливати на партії, як на «мажоритарних» депутатів тощо.

Не вдаючись до аналізу цих версій, висловимо своє бачення цієї проблеми.

У більшості країн світу, в яких діють пропорційна та змішана виборчі системи, сформувався чіткий механізм контролю за діяльністю партій, які представлено в парламенті, відпрацьована система відповідальності партій перед виборцями. Але навіть у багатьох країнах розвиненої демократії встановлено виборчі обмеження — так званий виборчий поріг, який потрібно подолати, щоб отримати представництво в парламенті.

Наприклад, у Швейцарії він становить чотири, Бразилії - п'ять, Ліхтенштейні — навіть вісім відсотків.

Російські законодавці зупинились на п'яти відсотках. Як показали уроки минулих виборів до нижньої палати російського парламенту — Державної Думи, такий підхід справді має об'єктивну основу. Цей бар'єр впевнено подолали найсильніші — КПРФ, ЛДПР, політичні блоки «Наш дом — Россия» та «Яблоко». Однак, як видно з наступної діяльності Думи, ці партії та блоки не несуть політичної відповідальності за своє рішення. Як правило, застосовується аргумент на зразок «наша партія не має більшості в парламенті».

У законопроектах комітетів з питань державного будівництва, діяльності рад і самоврядування та з питань правової політики і судово-правової реформи також пропонувався п'ятивідсотковий бар'єр. За такого бар'єра при проведенні виборів за схемою 50 на 50 до парламенту змогло б пройти п'ять-шість партій та виборчих блоків. Однак кількість представників цих партій і блоків у парламенті не давала можливості прийняти цей закон у співвідношенні: половина мандатів для партій, половина — для мажоритарних округів. Проте й навіть серед членів самої фракції (депутатської групи) не було єдності щодо такого варіанта («Конституційний центр», АПУ, СРВ, «Єдність», МДГ, «Реформи» та інші).

Збільшення розмірів одномандатних округів неминуче призвело б до втрати зв'язку депутата зі своїми виборцями. Уявімо собі, що Одеса була б представлена двома-трьома депутатами, а Вінниця одним— двома тощо. Чи реально за такого співвідношення підтримувати дійовий контакт з виборцями? Для тих депутатів, які справді вболівають за своїх виборців, мешкають на території так званих легіонерів, отримання ними депутатських мандатів практично дорівнюватиме нулю.

Внаслідок розширення меж виборчих округів виникла б необхідність розширення штату помічників-консультантів. Але чи може замінити нехай найбільш компетентний помічник народного депутата України? Навіть у випадку зняття імперативності депутатського мандата депутат, який поважає і себе, і виборців, а таких у парламенті більшість, не дозволить собі послаблення контактів з ними. Які ж тоді будуть обсяги роботи народного депутата, якщо сьогодні на його контролі близько 400 депутатських звернень, не рахуючи документів помічника-консультанта.

Отже, у разі прийняття закону у варіантах комітетів чи у варіанті першого читання народ міг би отримати парламент, в якому, з одного боку, — партійні депутати, які мусять виконувати волю більшості (бо в іншому разі будуть позбавлені мандата), не несуть відповідальності перед виборцями, а з іншого — обранці, які змушені будуть розриватися між парламентом і округом.

На нашу думку, розвиток подій, пов'язаних з прийняттям закону про вибори, може відбутися за такими схемами:

1. Прийняття змішаної системи виборів за російським зразком: третина депутатів від партій, дві третини від виборців або з модифікаціями цього варіанта на користь мажоритарної системи.

2. Залишення мажоритарної системи із впровадженням принципу відносної більшості.

3. У разі невдачі реалізації Національної програми боротьби з корупцією проведення парламентських і президентських виборів після введення надзвичайного стану.

Стосовно виборчого бар'єра зазначимо, що для України потрібен щонайменше п'ятивідсотковий. Поділяємо в цьому контексті думку голови «Нової України» Є. Кушнарьова, який вважає, що «високі реєстраційні умови та п'яти—семивідсотковий бар'єр сприятимуть формуванню потужних загальнонаціональних партійних організацій, діяльність яких можна прогнозувати, а їх політичні рішення будуть відповідальними».

Україні потрібна справжня багатопартійність, а не її ілюзія.

Сергій БАБІЙ.

Не сотвори собі кумира...

На запитання кореспондента «ГУ» відповідає письменник Григорій Колісник

Кор. — Оглядаючись назад, якби вам довелося починати все спочатку, чи взялись би за перо? Чи зупинилися б на якомусь іншому фахові?

Григорій Колісник: — Я народився в сім'ї робітника. І зазнав усього того, що зазнають діти в сім'ях, які жили і живуть нелегко. Перо не для таких родин. Одразу після семирічки там дивились, як переставити підлітка на власний хліб. До технікуму. Ще туди, де найбільша стипендія. В якому зодягають у форму. Не оминула така доля і мене. Закінчив сільську семирічку, опинився в гірничому технікумі: підземна розробка вугільних родовищ! Темно-синій костюм із «золотими» гудзиками, кашкет з кокардою, чорна шинеля. На жаль, усе це пасувало мені, як корові сідло. Але мені поталанило. У школі російську літературу викладала Олена Мартинівна Петерс, а в технікумі російській літературі навчав недавній солдат, учитель од Бога Олександр Іванович Куракін. Отож я рано поніс у грудях знання того, що може перо.

По моїх днях чимало творів вражали до подиву. «Бур'ян» Андрія Головка. «Гермес Праксителя» Михайла Яцківа. «Гори димлять» Ярослава Галана... Стаємо іншими ми самі, міняються наші знахідки, уподобання. Зрештою, приходить відчуття того, що кожен талановитий твір — це дотик до вічності. Перемога того чи іншого пера над труднощами й мукою того, чия рука його тримає.

Але будь-яка література не складається тільки із вічних творів. Роман «Юрко Крук» Петра Козланюка чи «Сестри Річинські» Ірини Вільде, як на мене, твори якщо не вічні, то на довгі часи. А те, що сьогодні в силу певних обставин здається комусь малозначущим, з роками може постати цілком одмінно, цілком не так, як би того хотілося комусь.

Озираючись назад... Ні, я не чуюся письменником, котрий зазнав тільки поразок. Знаєте, коли я чувся по-справжньому щасливим? Коли працював, працював і працював. Коли і дня не бачив, і не жив. Чи поталанило створити вартісне хоч щось? Покаже час. Але навіть у тому разі, якщо ні, якщо жоден твір мого пера не зігріє чиюсь спраглу душу, за чудесної можливості почати усе спочатку, не вагаючись, ізнов би рушив до свого — до влади на словом. Ні, шукати іншого фаху немає підстав. До пера!

Кор. — Коли вийшла ваша остання книжка? За чий кошт? Чи отримали гонорар за неї?

Г. К. — Улітку 95-го «Український письменник» видрукував мій роман «Тризна». За кошти видавництва. Увесь тираж, 10 тисяч примірників, закупило Міністерство культури. Для бібліотек. Чи отримав гонорар? Так. На жаль, видавництво було обплутане такою силою податей, що мені заплатили за роман, як за оповідання. Але я вдячний «Українському письменникові» за те, що видавництво сповнило своє навіть тоді, коли фактично не мало змоги цього робити.

Кор. — За чим шкодуєте, що свого часу не встигли зробити?

Г. К. — Шкодую, що, ставши письменником, не дозволив собі всього того, що робила переважна більшість моїх колег. Я жив і трудився безпартійним. З усіма наслідками. Так, вихід другої книги затримався на рік. Третьої... Ця побачила світ тільки тому, що була перекладена на російську і вийшла масовим тиражем у видавництві «Молодая гвардия». Потім настали сім літ, коли мене не друкували взагалі... Багато часу втрачено. Однак те, що мені не поталанило зробити, стосується аж ніяк не літератури. Із таємних списків «Не друкувати» старанням Василя Козаченка мене витягли раніше од інших. Та ось коли я написав «Прелюди Гоголя», прихід яких до читача зупинила цензура, де я міг шукати захисту? У парткомі. У тодішнього секретаря, мого друга Бориса. Наступну книгу «Осії Гоголя» я віддав у друк, коли вже був партійним. Невдовзі я й сам став Борисом, секретарем парткому письменницької організації Києва. Членом бюро райкому, членом міськкому...

Незабаром Компартію заборонили. Можна було сміливо стверджувати: у цих моїх устремліннях я зазнав повної поразки. Як сказала моя молодша сестра, я увійшов у конфлікт зі своєю власною творчістю. Але ж ні! І взагалі я страхався не реформ. А тих, хто їх виконуватиме собі на користь, забувши про інтереси дев'яноста із сотні чоловік.

Кор. — Чи були у вас кумири, з яких ви робили своє життя? Яка їхня життєва формула вам найбільше імпонує?

Г. К. — У слушну годину — студентом першого курсу Літінституту в Москві — познайомився з Борисом Харчуком. Звичайно, я був вражений обізнаністю цього письменника не лишень у літературі, а й у культурі взагалі, в історії, вражений його любов'ю до України. Це був невтомний трудівник. Людина з природною потребою когось навчати, опікувати. Навіть його оточення було схожим на нього.

Серед інших у Москві вирізнявся таджицький поет Файзуло Ансорі. Неквапливий. Гордий. Красень-чоловік, на той час батько чотирьох синів. Людина княжа. І зовні. І в душі. Він казав: «Я боюся бідності. Боюся, коли до мне прийде мій сусід позичити грошей, а в мене їх не буде». В Україні проходила декада таджицької літератури й мистецтва. Очолив таджицьку делегацію Турсун-заде. Поїхав і Файзуло Ансорі... А повернувся — лиця на ньому не було. На прощальному банкеті в Маріїнському палаці виголосив тост: «Мы все, и вы, и мы — националисты!» І розвів руками. Мовляв, давайте ж і вип'ємо за це. Референт союзної СП од Таджикистану, також дуже красивий чоловік і друг Ансорі, оговтався першим. Підійшов і дав поетові ляпаса: «Вы пьяны!» — і вивів з банкету. Сьогодні це може викликати усмішку. Сьогодні, та не тоді!

А щодо кумирів, то у перший же мій приїзд у Київ письменник Борис Комар сказав мені про Харчука: «Не сотвори собі кумира!» За цією біблійною заповіддю я жив і живу.

Кор. — Над чим працюєте тепер?

Г. К. — Написав біографічну повість «Мої раї», думав, що підбив підсумки. Аж ні! Минулого року вийшло з-під пера есе «Смарагдова таїна». Інколи пишу статті.

Кор. — Які риси в людях найбільше цінуєте? Чи маєте партійні симпатії? І нащо вам у хаті стільки котів?

Г. К. — Найбільше в людях ціную вірність. Про вірність я написав роман «Мазепа — гетьман». А щодо партійних симпатій, то де їх узяти душі маєтній, вольній? Я був у комітеті з відновлення Компартії України. Вважав і вважаю заборону щодо тих людей, з ким зводила мене доля, кроком несправедливим. Друкував статті в газеті «Комуніст». Одну, другу... Гаразд, що гонорару не платять. У черговій публікації зробив порівняння — гетьман Мазепа, зрадивши російського царя, триста років носив тавро зрадника, а ви, ошукавши мільйони людей... Зателефонував редактор. Знімає статтю. Мовляв, не вистачало тільки того, щоб така газета хвалила Мазепу. Бачу, що реальне життя нічому не навчило комуністів. Ні-чо-му! Так що з симпатіями — вибачайте!

Нащо стільки котів? А раптом хоч котрийсь заговорить? Нагадає про те, що котам людським діставалися Хемінгуей чи Герман Гессе, маєтки в Альпах чи коло синього моря, з яхтою для риболовлі. Либонь, суща правда. Бо тут усього лиш Лук'янівка коло тюрми...

Ну та що ж! Кожному по заслугах, кожному своє. Принаймні, усе як єсть.

З письменником розмовляв Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

Оголошення

Арбітражний суд м. Києва порушив справу № 1/113Б про банкрутство ТОВ НВП «Лідер-Техносфера» (юридична адреса: Київ-208, Дорогожицька, 15-А, р/рахунок 3467099 у Подільському від. УСБ, МФО 322078, код 21615467).

Претензії приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення за тел. 266-00-89.

ПРЕДПРИЯТИЕ ООО "ИКС-МАРКЕТ" зарегистрированное Шевченковским районным Советом народных депутатов 15 мая 1995 года свидетельство № 23152729, код ОКПО 23152729, р/счет № 467990 в КФ АК Реал-Банк "Укракадембанк" ЛИКВИДИРУЕТСЯ. Заявления кредиторов принимаются по адресу ул. Гречко, 22 в течение 2-х месяцев.

Державна податкова адміністрація у Луцьку повідомляє, що арбітражний суд Волинської області (263005, м. Луцьк, пр. Грушевського, 30) порушив справи про банкрутство:

№ 751-018 редакції газети «Волинь-Експрес» (м. Луцьк, вул. Коперніка, 36-А, р/р 606006 в КБ «Приватбанк»);

№ 750-018 ТзОВ «Нове покоління» (м. Луцьк, вул. Тарасова, 41/8; р/р 1467309 в КБ «Приватбанк»);

№ 147-018 МП «Крок-2» (м. Луцьк, вул. Галана, 2; р/р 468506 в АКБ «Укрсоцбанк»);

№ 151-018 ТзОВ «Реалбаза № 5» (м. Луцьк, вул. Коперніка, 36-А; р/р 1467417 в КБ «Західінкомбанк»);

№ 149-018 ТзОВ «Юта» (м. Луцьк, пр. Волі, 22/63; р/р 467751 в КБ «Західінкомбанк»).

Претензії кредиторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Києва (Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) за заявою Державної податкової адміністрації в Дарницькому районі Києва порушив справу № 1150/3-6 про визнання банкрутом МПП «Півар» (Кременчук, вулиця Червона Гірка, 37, кв. 123; розрахунковий рахунок 644001 у Кременчуцькій філії банку «Кременчук-Гранд»).

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Претензії до Українського інституту підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти в зв'язку з його ліквідацією приймають протягом двох місяців. Тел. 211-39-75.

«Київдормашпроект» ліквідується. Претензії приймають протягом місяця, тел. 552-73-38.

Арбітражний суд м. Києва (м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) за заявою державної податкової адміністрації в Дарницькому районі м. Києва порушив справу № 5/162-б про визнання банкрутом ТОВ «Фенікс» (юридична адреса: м. Київ, вул. Санаторна, 11, кв. 40), розрахунковий рахунок № 9467542, валютний рахунок № 180/9502 в АППБ «Аваль».

Претензії можливих кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування об'яви.

Я заплатив більше податків, ніж сусід. Цим і пишаюся

Розміри порушень податкового законодавства не є наслідком психології людей чи недостатнього їх патріотизму. Вони криються в економічній системі держави, яка і диктує поведінку платників податків

АВТОРСЬКИЙ колектив юристів та економістів під керівництвом кандидата юридичних наук, полковника міліції, донедавна доцента кафедри суспільної безпеки факультету підвищення кваліфікації керівних кадрів МВС Української академії внутрішніх справ Василя Перца завершив дослідження питання «Стан, причина й засоби запобігання порушенням законодавства у сфері податків». Один з висновків дослідників: неконституційність Закону «Про внесення змін і доповнень до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів України щодо відповідальності за ухилення від сплати податків», N 44/97-ВР від 5.02.1997 року.

Розміри ставок — не головне. Причина захована в картотеці

Змоделюємо певну економічну ситуацію. І зовсім не міфічну, а ідентичну реаліям сьогодення.

Ви — директор цукрового заводу. Або президент ВАТ «Цукровий завод». Немає значення, чи належите ви до старого директорського корпусу, можливо, навіть до «червоних директорів», чи демократ, реформатор, «новий українець». Ви діятимете однаково, за однією схемою, бо всі керівники є заручниками економічної системи-перевертня, яку створила сьогодні держава.

Коли 3-4 місяці колектив, який ви очолюєте, не отримує зарплати, а у приймальні з ранку до вечора товпляться робітники підприємства з одним-єдиним проханням — дайте хоч частину зарплати, бо немає за що жити, ви змушені приймати рішення, яке одразу ставить вас поза законом. Ризикуючи втратити волю, честь, зазнати моральних збитків, ви (без будь-якого особистого зиску) даєте команду продати оптом за готівку 20 тонн цукру. Зароблені гроші підуть на зарплату колективу. Правда, оформляється це як видача зарплати цукром. Якщо проводити розрахунки через банк, то для виплати тієї ж суми зарплати треба вже продавати не 20 тонн, а більш як 30. Одне слово, законослухняного керівника, враховуючи нинішню систему неплатежів, «карток», фінансових нарахувань тощо, держава обдере як липку. Такий керівник не те що не зможе виплатити своїм людям зарплату, а й оголосить про згортання діяльності підприємства, його банкрутство.

Як дослідила група В. Перца, тепер на оптовому ринку цукру 85 відсотків товару йде за готівку і лише 15 відсотків — безготівковий товар.

Більше того. Якщо на першій стадії продаж товару здійснювався за готівку, то надалі грошові операції не можна легалізувати, бо оптовий продаж у нас здійснюється тільки за перерахунками. Уявляєте, якої довжини цей ланцюжок, якщо товар кілька разів перепродується, доки надійде до магазинів чи лотків? А все це вже називається тіньовою економікою. Так працює 40—50 відсотків економіки держави. Поведінку підприємців і промисловців диктують викривлені економічні відносини. У людей немає вибору.

Якщо всі причини несплати податків взяти за 100 відсотків, то виходить досить цікава картина. Отже, ухилення від сплати податків обумовлені:

1. Високими ставками податків — 50.

2. Сплата податків призвела б до:

— значного підвищення цін — 70;

— неконкурентоспроможності власного товару порівняно з товаром продавців, які ухиляються від сплати податків чи мають податкові пільги, — 86;

— ціни на товар перевищили б купівельні можливості переважної більшості потенційних покупців — 68;

3. Попередні операції з цим товаром здійснювалися за готівку (не відображені в обліку), і всі подальші операції не можуть бути легалізовані — 87;

4. Готівкова господарська операція була обумовлена:

— відсутністю пропозицій на продаж товару за безготівку — 82;

— побоюванням шахрайства у разі попередньої оплати —54;

— виробники (продавці) товару на «картотеках» (борги, фінансові санкції тощо) і продаж здійснюють тільки за готівку — 62;

— виробники (продавці) для збуту товару знижують оптові ціни і без ухилення від сплати податків не отримують прибуток — 32;

— плата банкам за обернення позиченої готівки в безготівку і навпаки, при поверненні боргу перекриває можливий прибуток — 12;

— ціни за безготівковий товар вищі, ніж за готівку — 96.

Оскільки поведінку платників податків, як правило, зумовлюють декілька причин, то сумарні показники, зрозуміло, перевищують 100 відсотків.

Дослідники прийшли до цікавого висновку. А саме: ставки податків та зборів значно впливають, але вони не є головною причиною ухилення від сплати. У нормальній економіці податки були б враховані під час формування цін. Несплата податків є наслідком переплетіння багатьох причин, з'єднаних у тугий вузол. **А головна причина несплати (неповної сплати) податків криється у системі неплатежів, «картотек», фінансових санкціях ДПА, низькій купівельній спроможності населення, коли виробник (продавець) змушений продавати товар за ціною на рівні, а то й нижче собівартості.**

Кого задовольняє стан криміналізованого суспільства?

Пригадаймо нашу недавню історію.

Скажімо, була в нас проблема з нестачею хліба. Як її вирішувати? Звичайно, економічними, організаційними методами. Тобто треба було думати і напружувати звивини, добиратися до глибини, до коріння причини.

А як частенько у нас робилося? Приймали постанови про кримінальну відповідальність за згодовування хліба худобі чи птахам тощо. Тобто намагалися економічну проблему розв'язати кримінально-правовими методами. Це не давало жодного ефекту.

І нині держава суто економічну проблему сплати податків намагається вирішити спрощено. Не шляхом реформ, а адміністративними та кримінально-правовими методами. Звичайно ж, ідеться про Закон «Про внесення змін і доповнень до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів України щодо відповідальності за ухилення від сплати податків».

Більше того, держава не тільки не дотримується свого основного постулату: відвернути злочин, щоб не бути змушеною карати за нього, а згаданим законом поставила у становище правопорушників цілі прошарки населення, передусім тих, хто створює національне багатство.

Аналітики з групи В. Перца дійшли висновку, що цей закон не може відігравати ні особистого, ні загального профілактичного (попереджувального) засобу і є репресивним. Зокрема, підрахунки показують, що надпотужний спеціалізований державний механізм фізично в змозі виявити і по суті розглянути справи стосовно не більш як 5 відсотків осіб — порушників податкового законодавства. А несплата податків протягом року на суму 1700 гривень уже є злочином. Такий «злочин» сьогодні — масове явище. Напрошується логічний висновок: **застосування закону є або вибірковим, або випадковим і створює умови для зведення рахунків, усунення конкурентів, зловживань, калічить долі конкретних людей, які робили те саме, що й тисячі непокараних. Змушені були так діяти.**

Цікавий і інший висновок аналітиків. З'ясовується, сама держава не зацікавлена (парадокс!) у сплаті податків. Адже несплата (або неповна сплата) податків шляхом ухилення чи отримання пільг є для економічної системи держави об'єктивним законом самозбереження. Цілковита сплата податків призвела б сьогодні до масових банкрутств підприємств і об'єктів підприємницької діяльності. А економіка держави побудована з цеглинок, якими є окремі підприємства.

Не менш вражає і інший висновок. Виходить, у суспільстві є сили, яких задовольняє криміналізований стан держави. Людина, яку держава поставила у становище правопорушнику, стає слухняним знаряддям влади. Скажу відверто, не хотілося б у це вірити...

— То ви податковий інспектор?

Правовий нігілізм породжує не психологія, а економіка

У світі визнано: коли всі передбачені у даній державі злочини скоює більш як 0,4 відсотка населення, яке досягло віку кримінальної відповідальності, причину такого явища слід шукати не в людях як носіях кримінальної психології, а в економічній, соціальній, правовій сферах тощо.

А в нас тільки один згаданий закон поставив у становище правопорушників понад мільйон людей. Що б це означало? Запитання, як кажуть, риторичне.

Зрозуміло, гроші державі потрібні сьогодні. Тож вона і намагається суто економічну проблему вирішувати адміністративно та кримінально-правовими методами. Але, мабуть, варто бачити хоч трішечки далі свого носа, дивитися вперед, жити не одним днем. Бо нинішні методи ведуть до банкрутства, самоліквідації та збиткової діяльності суб'єктів господарювання, скорочення робочих місць, подальшого зубожіння народу.

Як дослідила група В. Перца, в період значної активізації контролю сплати податків, економічного краху зазнають у середньому 8 відсотків суб'єктів господарювання, різко знижується ділова активність. А тимчасове збільшення надходжень до бюджету змінюється його подальшим спадом, погіршенням фінансового становища підприємств. Це аксіома.

Читачів газети, напевно, зацікавлять причини припинення (призупинення) діяльності суб'єктів господарювання. Якщо всі причини взяти за 100 відсотків, та картина вимальовується досить цікава. Знову ж таки рішення респондентів зумовлювали декілька причин, тож сумарні показники перевищують 100 відсотків.

1. Відсутність прибутку — 9.

2. Невдалі господарські операції — 12.

3. Донарахування податковими адміністраціями — 79.

4. Структура донарахування (взято за 100 відсотків)

— основний платіж — 19;

— фінансові санкції — 81;

5. Пеня за невчасність сплати донарахованих сум —52.

6. До припинення діяльності в основному призвели:

— основний платіж донарахувань — 2;

— фінансові санкції — 60;

— пеня — 18;

— неможливість проведення господарських операцій—20;

— отримання прибутку у зв'язку з застосуванням ДПА «інкасо» — 20;

7. Сповна розрахувалися з бюджетом — 48.

8. Мають твердий намір відновити діяльність — 1,5.

Основна причина припинення (призупинення) діяльності суб'єктів господарювання — застосування органами ДПА фінансових санкцій, пені, «інкасо».

Світла й чистого повітря!

Дослідники з групи В. Перца переконані, що вже у перехідний період — 4-5 місяців — можна повернути у легальну економіку 5-8 млрд. доларів США. Але для цього потрібно зважитися на певні кроки. Запровадити тільки один податок (на перехідний період) у розмірі 20 відсотків, який сплачується щомісячно після реалізації продукції, робіт, послуг. Суворо питати за цей податок. Оголосити амністію особам, які скоїли злочин, передбачений ст.148-2 КК України. Саме про таких «злочинців» йшлося вище. Не обійтися без анулювання всіх раніше накладених органами ДПА, але не виконаних фінансових санкцій. Фінансові санкції не повинні зачіпати статутного фонду суб'єкта господарювання. Водночас необхідно підвищити економічні санкції за використання готівки у сфері оптової торгівлі, як першочергової ланки «тіньового ланцюга» тощо.

Підприємцям і промисловцям вже набридло працювати під пресингом «тіні», появу якої спричинено державою, постійно перебувати в напруженні, чеканні фатуму, який рано чи пізно настане. Вони хочуть світла і чистого повітря. Нашій людині також притаманна гордість за те, що вона сплатила державі більше податків, ніж сусід. Але справедливих, нормальних і під правовим дахом. Ніхто не хоче втрачати те, що здобув.

Леонід БРОВЧЕНКО.

SOS!

Непрогнозоване провалля

На території Львівщини, де видобували дешеву сірку, утворилося 100 кв. км карстових пустот. Над ними опинилося 6 сіл, які в будь-який час можуть піти під землю.

Уперше земля стала опускатися ще років 20 тому. Тріскались і обвалювалися стіни будинків. Нині тут працює урядова комісія. Як твердять фахівці, ситуація непрогнозована. Вода, що пішла в карстові пустоти, розмиває їх і може де завгодно вибухнути. Львівщина буквально «сидить» на міні уповільненої дії.

На знімках: у прірву засипали понад 5 тисяч кубометрів породи, але вона все збільшується; місцева мешканка показує тріщину в стіні.

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (ДІНАУ-Укрінформ).

Фармакологія

Мишка бігла, хвостиком зачепила...

УЧЕНІ українсько-російського науково-виробничого підприємства «Віта-С» вирішили не винаходити велосипед, а скористатися приказкою «нове — це добре забуте старе». На фармакологічному ринку з'явився вітчизняний лікарський препарат нового покоління з групи природних бальзамів «Муміє-вітас».

Муміє було відоме ще понад 4 тисячі років тому, воно слугувало насамперед знахарям Сходу. Про нього вперше заговорив Арістотель, застосовуючи при різноманітних хворобах.

Препарат, запропонований вітчизняними виробниками, базується на нових міжнародних рекомендаціях про щоденні потреби організму сучасної людини. Антиоксидант і мембраностабілізатор, він захищає клітини від токсичних з'єднань, нормалізує імунну та кровотворну системи. Його використовують для профілактики вірусних, кишково-шлункових захворювань та захворювань органів дихання.

— З 1989 року на базі київського Інституту геронтології та геріатрії під керівництвом доктора медичних наук Ліани Купраш ми провели всі клінічні дослідження препарату, — каже віце-президент «Віти-С» лікар Ірина Майборода. — Після чого фармакологічний комітет затвердив «Муміє-вітас» як ліки і дав дозвіл медикам призначати його за рецептами (єдиному з-поміж існуючих видів муміє на українському ринку). Російська сторона поставляє сировину з алтайських гір, а ми забезпечуємо весь технологічний процес. Перед тим, як налагодити випуск медпрепарату, вивчили близько ста різноманітних народних рецептів, доки не знайшли найбільш ефективний спосіб виробництва. До речі, із сировини «витягують» лише 2—7% чистого муміє.

Існує декілька версій походження цього природного бальзаму. Мовляв, це гірська смола чи секрет залози алтайської «аборигенки» — мишки сіноставки, яка скріплює цією речовиною свої нірки. Процес утворення муміє триває в горах протягом 200—300 років.

Виникає запитання, як вдається вітчизняним виробникам «пробитися» і знайти своє місце на перенасиченому ліками фармакологічному ринку? «Звичайно, нелегко, —каже віце-президент фірми Олег Морочковський, — адже багатьох зваблює красива імпортна упаковка чи настирлива реклама. Однак, наш препарат нині використовує в лікувальному процесі вже 31 клініка, провідні медичні інститути. Комітет Верховної Ради з питань Чорнобильської катастрофи рекомендував його закупляти керівникам екологічно забруднених територій».

Лікарняні спостереження за так званими чорнобильськими дітьми засвідчили, що з уживанням муміє за 10—12 днів виліковувалося запалення легень, спостерігалося збільшення росту волосся. В Інституті інфекційних захворювань цей препарат застосовували при вірусних гепатитах (хвороба Боткіна). Після курсу за звичайною схемою у хворих протягом двох тижнів нормалізувались показники крові, діяльність печінки. В Інституті кардіології при дослідженні постінфарктових хворих та з ішемічною хворобою серця було виявлено, що після двох місяців прийому муміє на третину зменшується доза холестерину, стабілізується тиск тощо. Особливо цінні останні дані спостережень за хворими на туберкульоз: якщо за традиційних методів лікування процес видужання тривав від 4 місяців до року, то з уживанням бальзаму ці строки скорочувалися на третину. Муміє використовують також і як адаптоген, тобто профілактичний засіб при роботі чи проживанні в несприятливих екологічних умовах.

«На жаль, фінансування державної медицини відбувається за залишковим принципом, і багато лікувальних установ бажають, але не мають фінансової змоги придбати наш препарат, — продовжує О. Морочковський. — Однак ми проводимо подальші дослідження, щоб розширити діапазон дії муміє і довести, що недарма його здавна використовували при різноманітних хворобах».

Юліана ШЕВЧУК.

У номер

● *Київ*

Відмінників приймали в Маріїнському

Президент України Леонід Кучма мав зустріч у Маріїнському палаці з випускниками вищих військових навчальних закладів, які отримали дипломи з відзнакою та золоті медалі, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Л. Кучма підкреслив важливість Хартії Україна—НАТО, що була підписана в Мадриді, і зазначив, що як визнана держава Центрально-Східної Європи, Україна значно розширила межі співробітництва з НАТО, зміцнивши цим свою безпеку, і водночас стала істотним чинником стабільності в Європі.

Щодо ролі війська в державі Президент зазначив, що в майбутньому при виконанні програми розбудови Збройних сил України слід створити сучасне, невелике за кількістю, добре оснащене і боєздатне військо.

Випускників військових вузів — золотих медалістів поздоровили також міністр оборони Олександр Кузьмук, в. о. прем'єр-міністра України Василь Дурдинець.

● *Харків*

Новосілля навиворіт

Днями державна комісія підписала акт про введення в експлуатацію ще 12 нових будинків, споруджених для переселенців з чорнобильської зони у селищі Вільча. Однак половина осель порожнітиме.

Селище почали будувати ще сім років тому. Але досі не добудовано об'єкти соціально-культурної сфери, не розв'язано транспортні проблеми та багато інших життєво важливих питань. Чорнобильці не бажають їхати на необжиті місця, а намагаються вирішувати побутові проблеми самотужки.

● *Одеса*

«Південна ліра» назвала лауреатів

Підбито й обнародувано підсумки першого обласного фестивалю молодих літераторів «Південна ліра». У конкурсі взяли участь понад 100 юнаків та дівчат. В номінації «поезія» лауреатами стали Ольга Голубкова й Тетяна Луговська з Одеси, Вікторія Урбан з Ананьєва, Наталка Талашевська з Кодими та В'ячеслав Гульчак з Білгорода-Дністровського, в номінації «проза» — одесити Сергій Шаманов та Костянтин Литовкін. Вирішено видати альманах «Південна ліра-97», до якого увійдуть твори 45 початківців.

● *Житомир*

Журналісти спускаються з неба

Напередодні складання присяги новобранці аеромобільної частини здійснюють свій перший стрибок з парашутом. П'ятеро журналістів різних житомирських видань вирішили приєднатися до них. Пройшовши відповідну підготовку, вони здійснили свій перший у житті стрибок з вертольота. З хрещенням їх привітав колишній «афганець», заступник голови міськради Олексій Михайлов, а командир аеромобільної частини вручив берети і смугасті тільники десантників — за те, що пропагують воїнську доблесть не тільки друкованим словом, а й особистим прикладом.

Досвід

Чумацькі черешні смакують багатьом

Новий переробний сезон почало україно-шведське підприємство «Чумак» у Каховці. Поки що консервують знамениті херсонські черешні, а згодом випускатимуть фірмовий перець, помідори, персики, огірки тощо. За сезон тут планують виготовити 5 мільйонів банок консервів.

Після виставок московської «ФУД-96» та херсонської «Інновація-97» до каховчан звернулися з пропозицією про співробітництво майже 200 різних фірм. Приваблює клієнтів екологічно чиста продукція із свіжої сировини в барвистій упаковці. Шведи вклали в спільне виробництво 4,5 мільйона американських доларів, і, як зазначає представник шведської фірми «Саундс Функ» Йохан Боден, вони про це не шкодують.

«Чумак» свого часу врятував місцеву харчосмакову фабрику, а нещодавно збанкрутувала Скадовська, і СП має намір вдихнути в неї друге життя.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсонська область.

Старий млин — усе змеле він

Орендне підприємство «Луганський комбінат хлібопродуктів» — одне з стабільних виробництв Луганщини. Щодоби його млин переробляє близько 1000 тонн зерна на борошно, крупу, комбікорм. Тут постійно триває реконструкція. Зовсім по-сучасному виглядає відреставрований млинзавод, оснащений новими технологічними лініями.

Освоїли тут міні-пекарню, випікають смачний домашній хліб. Усе на комбінаті тримається, звісно, на авторитеті директора Зінаїди Наден, яка очолює підприємство вже 11 років.

На знімку: в міні-пекарні.

Фото Вадима ЛЄСНОГО (ДІНАУ-Укрінформ).

Отакої!

Холодильник — не розкіш, але «їсти» просить

«Усе далі від цивілізації» — такий висновок зробили спеціалісти щодо забезпечення мешканців Донеччини предметами культурно-побутового і господарського призначення. За даними обласного управління статистики, із кожних трьох родин лише дві мають удома телевізор і холодильник, кожна друга не має пральної машини, радіоприймача чи магнітофона. Фотоапаратами мешканці регіону забезпечені на 40 відсотків, а мотоолерами і мотоциклами — лише на 17 відсотків. Фахівці констатують: рівень користування предметами не розкоші, а повсякденного вжитку в області найнижчий за останні 30 років.

Ліна КУЩ.

Донецьк.

Якщо вас мучить спрага, придбайте фільтр

ВОДУ, яку ми п'ємо, сьогодні частіше називають рідким Чорнобилем, аніж джерелом життя. Торік Держстандарт України перевірив 198 підприємств водопостачання і на 116 виявив порушення санітарних норм та правил. На кожному п'ятому з підприємств-порушників вода не відповідала елементарним уявленням про якість за кольором, запахом, мутністю.

Річ у тім, що очисні системи, встановлені на українських підприємствах водопостачання, не відповідають сучасному рівню забруднення водойм. Підземні джерела теж зазнали техногенного впливу: навіть у сільських криницях тепер можна побачити нафтові плями.

Вітчизняний водогін скидається на своєрідне решето, яке під час частих відключень «усмоктує» в себе весь навколишній бруд та доставляє його прямо до нашого столу. Разом з такою умовно-питною водою ми вживаємо не тільки кишкові й туберкульозні палички, а й важкі метали, хлор, органічні сполуки.

Усупереч усталеній думці, кип'ятіння води не розв'язує всіх проблем. Важкі метали, нітрати та нітрити кип'ятіння також не видаляє. А от корисні солі кальцію та магнію, навпаки, зникнуть.

Купувати воду в пляшках сьогодні по кишені не кожному, до того ж близько 80% бутильованої води у світі виготовляють з додатково очищеної водопровідної. То чи не ліпше одразу придбати фільтр?

У наших магазинах представлено досить широкий спектр вітчизняних та імпортних пристроїв для очищення води. Але на чому зупинити вибір?

Вирішуючи це складне завдання, передовсім поцікавтеся, чи сертифікований він МОЗ України.

З огляду на нашу епідемічну ситуацію слід віддати перевагу фільтрам, які не тільки очищують воду, а й знешкоджують бактерії та віруси. Порівнюючи технічні характеристики вітчизняних та закордонних очисних пристроїв, майте на увазі, що їх випробувано на воді країни-виробника.

Найбільш відомі та звичні для нас сорбційні фільтри, в яких основним компонентом є активоване вугілля.

З вітчизняних фільтрів приваблює оригінальним дизайном «Боркут», який, на жаль, майже не відомий споживачеві.

Ще одна новинка; російський «Изумруд». Це унікальна фільтрувальна система, яка працює від електромережі.

Досить повно представлено на нашому ринку американські фільтри Istapur і Ametek — від насадок на кран до складних та дорогих фільтраційних систем.

З фільтрів глечикового типу привертають увагу російський «Барьер» (виробництва ракетно-космічної корпорації «Энергия» та АТ «Меттэм-технологии») та німецька «Бріта». Вони не під'єднуються до водопроводу, а тому більш зручні в користуванні. Такі фільтри мають вигляд пластикового глечика зі змінною фільтрувальною касетою, розрахованою в «Бріті» на 100, а в «Барьере» — на 500 літрів води.

Активоване вугілля в цих фільтрах оброблене сріблом, що перешкоджає бактеріям розмножуватися всередині касети. Касета «Барьер-4» прекрасно очищує водопровідну воду від хімічного забруднення, навіть від хлору та важких металів. Касета «Барьер-3» при цьому повністю знищує всі бактерії та віруси. До речі, водоочисні технології корпорації «Энергия» зажили слави навіть у далекому зарубіжжі. Цікаво, що солдати французької армії користуються портативним фільтром БИП-1 (молодший брат «Барьера-3»). Зовні він нічим не відрізняється від звичайнісінької ручки. Крізь неї, мов через чарівну соломинку, можна пити навіть з болота.

На жаль, умови нашого життя мало відрізняються від польових, тому сучасній людині вижити без додаткових засобів індивідуального захисту просто неможливо. Пам'ятайте, що «брудна» питна вода не тільки забезпечить вам карієс, а й скоротить життя.

Ганна РОМАНЦОВА.

Протистояння

Підприємці — податківці: хто кого?

Львівська обласна державна податкова адміністрація ще не встигла відсвяткувати новосілля в новому приміщенні, де нині завершуються опоряджувальні роботи, а вітання уже надійшло. Група підприємців створила комітет «Чиста вода — чисті руки» й організувала пікетування.

Приводом стало безпідставне закриття рахунку підприємства «Геотехнології». Коли засновник підприємства Володимир Синяк довів , що податки сплачуються регулярно, рахунок відкрили. Та підприємці не вважають конфлікт дріб'язковим і вичерпаним. Вони мають намір захищати свої права, людську гідність, хочуть зустрітися з Президентом Леонідом Кучмою і висловити йому зауваження щодо роботи податкової адміністрації.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Браво, провінціє!

АВТОМАТИЗОВАНУ систему, що дає змогу керівникам району щоденно й щогодинно мати повну картину проходження бюджетних коштів, створили завдяки творчій співдружності фахівці Пологівського районного фінансового відділу та вчені кафедри економічної кібернетики Запорізького державного університету.

Представники фінансових управлінь із регіонів України під час семінару з комп'ютерної обробки інформації, який організував Мінфін, мали змогу безпосередньо ознайомитися з її роботою. Їх висновок — систему потрібно рекомендувати як типову на теренах держави, а Пологівський район визначити базовим для подальшого опрацювання системи з метою її тиражування. Бо жодна з аналогічних систем, що їх експлуатують сьогодні у фінансових органах України, так широко не охоплює своїми функціями автоматизацію робочих місць усіх відділів та підрозділів райдержадміністрації.

— Сьогодні наше державне казначейство, — каже начальник фінуправління Запорізької облдержадміністрації Василь Тимошик, — розробляє систему обліку, контролю, аналізу та управління бюджетними ресурсами і сподівається на допомогу в цьому питанні іноземних фірм. Правильніше було б не шукати чогось за тридев'ять земель, а уважніше вивчати вітчизняні наробки. У тих же Пологах, де такі елементи вже відпрацьовані, вони діють, і їх можна впроваджувати. І не треба боятися провінції.

Володимир ДУПАК.

Запорізька область.

Промінь світла в кінці приватизаційного тунелю

ЩЕ НА ЗОРІ своєї діяльності представництво Фонду державного майна України в Чернівцях зробило ставку на продаж приватизаційних об'єктів через аукціони. Завдяки цьому міська казна поповнилася значними коштами. Скептики під впливом цього вагомого аргументу змушені були визнати, що їхні сумніви марні.

— У червні відбувся двадцятий за ліком міський аукціон. Ми вважаємо його вдалим, — сказав керівник представництва Григорій Мельник. — Від реалізації чотирьох об'єктів одержано понад 200 тисяч гривень. Навряд чи мали б таку суму від прямого викупу. Аукціон створює добре підгрунтя для конкуренції між претендентами.

Загалом малу приватизацію в Чернівцях, маю на увазі продаж майна і приміщення, завершено. Роздержавлено понад 400 об'єктів. Всього з початку приватизаційного процесу одержано понад три мільйони гривень. У першому півріччі цей показник становив один мільйон 158 тисяч гривень готівки і 886 тисяч гривень приватизаційними майновими сертифікатами.

80 відсотків одержаних коштів спрямовано до місцевого бюджету. Міськвиконком значну їх частку використав на ремонт доріг, реконструкцію однієї з міських лікарень, поповнення тролейбусного парку тощо. Невеликий магазин, розташований по вулиці Червоноармійській, 2, вдалося продати за 180 тисяч гривень, що вдев'ятеро перевищує його стартову ціну.

Невдовзі на аукціон буде виставлено ще кілька перспективних об'єктів.

Нещодавно при нашому представництві з'явився новий відділ — післяприватизаційної роботи. До його обов'язків належить контроль за дотриманням договірних умов з боку власників, своєчасністю сплати за придбані об'єкти. Новий підрозділ уже здійснив на порушників чинного законодавства 14 позовів до судів, 6 із них задовольнили.

Задоволені ми й темпами приватизації житла. На сьогодні у власність громадян передано 24 тисячі 378 квартир та будинків, що становить 65,6 відсотка від їх загальної чисельності.

Василь БАБУХ.

Чернівці.

Це солодке слово «дивіденди»

Його смак колектив акціонерів погодився забути на два роки

ЗАВОД «Донецькгірмаш» зажив «слави» в липні минулого року. Тоді робітники, вимагаючи зарплату, перекрили трамвайну колію, на кілька годин зупинивши рух транспорту. Гроші незабаром знайшлися, а тритисячний колектив відновив роботу. Декотрі схильні вважати, що саме цей наочний приклад підштовхнув згодом шахтарів до приватизації.

За рік, що минув, підприємство, яке спеціалізувалося на виготовленні гірничого обладнання, встигло перетворитися на відкрите акціонерне товариство і своїм днем народження тепер вважає 26 квітня — дату перших зборів акціонерів. Нині їх — близько шести тисяч. Як стверджує директор з економіки ВАТ «Донецькгірмаш» Микола Козлов, з початку 1997-го заробітну плату трудівникам нараховують і виплачують вчасно, а чотиримісячний борг — спадщина минулих років. (Тільки от вимагати грошей немає з кого, окрім себе).

Приватизація унікального підприємства здійснюється за особливим планом, згідно з яким 26 відсотків акцій залишається за державою, решта розповсюджується шляхом пільгової передплати і вільного продажу. За даними на кінець червня, на руках у дрібних і середніх співвласників — близько 69 відсотків акцій. Їх продаж триває — і через систему сертифікатних аукціонів, і через біржу. Нещодавно правління ВАТ звернулося до Кабміну з пропозицією виставити на аукціон і державний пакет акцій.

— До цього часу жоден із стратегічних інвесторів зацікавленості не виявив, — пояснює Микола Козлов. —То чи не ліпше було б придбати акції бажаючим? Ми хочемо працювати на себе, а не на якогось інвестора. Хоча це палиця з двома кінцями. Якщо підприємство все-таки залишиться частково державним, воно матиме право на державну підтримку. Сьогодні це право можна вважати суто формальним. І те, що в 1996-му обсяги виробництва зросли у півтора раза, а за п'ять місяців 1997-го —удвічі, заслуга аж ніяк не держави. На заводі освоєне виробництво насосів для шахт — у вугільників вони мають стабільний попит. Унікальна продукція донецьких машинобудівників відома й за кордоном. Нещодавно «Донецькгірмаш» завершив виконання контракту вартістю 2,5 мільйона доларів з об'єднанням «Білоруськалій», уклав ще кілька довгострокових угод.

Збори акціонерів вирішили, що весь одержаний протягом двох років прибуток буде спрямовано на розвиток підприємства та покриття перевитрат, допущених торік. За п'ять місяців 1997 року вже одержано мільйон гривень, а всього до кінця року передбачається заробити 4,3 мільйона гривень прибутку.

Ліна КУЩ.

Донецьк.

ВИЖИТИ МОЖНА ТІЛЬКИ РАЗОМ

Технологічний інститут машинобудування — один з небагатьох науково-прикладних закладів такого типу, який зумів оговтатися після серйозних економічних потрясінь. Що допомогло йому залишитися на плаву?

Точка зору

ПРОТЯГОМ 20 років Техінмаш розробляв, виготовляв і впроваджував у виробництво спеціальне технологічне обладнання для підприємств електротехнічної промисловості та приладобудування колишнього Союзу. Від Калінінграда до Камчатки. Однак зі зміною політико-економічної ситуації адекватно змістилася й стрілка барометра діяльності інституту. Якщо раніше питома вага проектних робіт тут сягала 80 відсотків, то нині вони практично нікому не потрібні. А якщо і потрібні, то платити за них нічим. Замовник чекає на продукцію, виготовлену в металі.

Щоби вижити, техінмашівці рішуче зламали стару структуру спеціалізації, а випуск інтелектуального «паперу» доповнили власним виробництвом механізмів, обладнання та інструментів. Для цього створили сім мобільних і широкопрофільних інженерно-технічних комплексів.

За неупередженим викладом здобутків криються серйозні проблеми, які розв'язувати дедалі важче. Бо якщо нині інститутські працівники ще самотужки виготовляють деталі, які їм мав би поставляти львівський «Кінескоп», то підмінити одразу кілька заводів-постачальників Техінмаш не в змозі. Та й, зрештою, негативний процес може затягнутися ще на кілька років. Тому всі мають зрозуміти потребу і необхідність того, що вижити можна тільки разом. Власне, цю тезу покладено в основу роздумів голови правління ВАТ «Тернопільський технологічний інститут машинобудування» Віталія ШЕВЧЕНКА, які пропонуємо вашій увазі.

У чому ж логіка реформ

Як на мене, то наші реформи навіть частково не виконали того завдання, яке їм відводили. Бо вони, передусім, мали створити клас роботодавців, який би істотно перебрав на себе функції власника. Ще донедавна ми мали нібито загальнонародне багатство, прив'язане до певного колективу працівників. Тепер ця прив'язаність, в уже новостворених товариствах, що базуються на паперових вкладах, відчутно послабилась і розуміння власності розмилось. А це призводить до серйозних проблем. Так званий перехідний період став сприятливим грунтом для зловживань та безвідповідальності. Бо якщо раніше загальною власністю, бодай про людське око, опікувалася держава, то в акціонерних товариствах, вкритих ореолом таємничості, теоретично і практично є змога транжирити великі суми грошей, не без особистої вигоди для керівника-наймана. А люди, які прийшли в АТ із сертифікатами, не мають реальних важелів, аби протистояти цій вакханалії.

Нічого доброго не дав — та й не міг дати — загалом згубний принцип паралельного відпускання цін і заробітної плати. Він цілком закономірно призвів до різкої інфляції платіжного засобу, до порушення гармонійної рівності кількості виробленої продукції та суми оборотних коштів.

До неприпустимих помилок треба доплюсувати промахи на споживчому ринку. В цивілізованих країнах він, як правило, є основою економіки. А ми замінили його стихійними базарами. Мало того, у світовій практиці давно склалися критерії, за якими спад валового внутрішнього продукту на 30 відсотків уже вважають загрозливим. В Україні за роки реформ цей показник знизився більш як на 50 відсотків. То хіба можна на такому дикому полі безправ'я і хаосу сподіватися на добірний урожай, на швидке пом'якшення ситуації в суспільстві?

У лабіринті проблем

Започаткувати серйозну справу в Україні сьогодні украй важко. Промисловість та сільське господарство опинилися в агресивному середовищі, в якому навіть гадки немає про такі джентльменські категорії, як паритет цін чи здорова конкуренція. Уже сьогодні сировинна база у нас значно дорожча, ніж, очевидно, на лондонській біржі. Утім, на окремі види кольорових металів, у тому числі, на основу нашого виробництва — мідь та алюміній — ціни у півтора, а то й більше разів вищі за світові.

Аналогічна картина з енергоносіями. І коли ми навіть за таких умов твердимо, що нібито через податки забирають у вітчизняного виробника 50 відсотків доходу, то, м'яко кажучи, лукавимо. Бо цю, і так непосильну ношу, відчутно збільшують і непрямі податки, які безцеремонно викачують диктатори-монополісти за енергоносії, зв'язок, автомобільні дороги...

У зв'язку із загальною безконтрольністю органи, які займаються сертифікацією, зробили ще один виток податкового навантаження на виробника. Чого, скажімо, варті 0,5 процента відрахувань від обсягів реалізації продукції на користь органу, який провів сертифікацію! А таких бажаючих підзаробити «законним» способом — хоч греблю гати! І в той самий час маємо державну службу стандартизації, яка, очевидно, повинна сама розв'язувати ці питання централізовано.

Проте навіть такий прес можна було б якось терпіти, якби економіка не животіла, а працювала повнокровно.

Прикро, але й у процесах приватизації не видно до цих пір просвітку. Критичне становище, до певної міри, склалося й тому, що ніхто з представників законодавчої чи виконавчої влади не ставив собі за мету проаналізувати, які плоди пожинатимемо від цієї гучної кампанії? А між тим, відстежуючи масові процеси, доцільно було б уже через декілька місяців багато що міняти. Та й сам Фонд державного майна мав би не тільки механічно виконувати рішення уряду, Верховної Ради, а й творчо узагальнювати зроблене. Формувати концепцію, яка рано чи пізно вивела б приватизацію на позитивні результати, чого ми, на жаль, не бачимо.

Аномалії влади

Між сучасними технарями побутує досить цікава аксіома. Якщо в комп'ютерній системі функціонує кілька машин від першого й аж до п'ятого покоління, але при цьому командний пульт першої черги, то і вся система, зрозуміло, працюватиме у межах можливостей комп'ютерів першого покоління. Звісна річ, уникнути помилок взагалі, на якому б це рівні не було, не можуть ні машини, ні люди. Щоправда, гомо сапієнс, на відміну від «інтелектуального металу», просто зобов'язана відстежувати, аналізувати і виправляти свої помилки.

Питання лише в часі. Скажімо, в нашій державі тільки через півтора року схопилися, що в Україну під чорнобильським грифом, а насправді контрабандою ввозять масу неоподаткованої продукції. Або інший приклад. При перетині кордону нині встановлено митні збори на певні види товарів. Але як виконують це положення? У розвинених країнах Заходу, де контроль за злочинністю значно суворіший, зарубіжний крам, що перетнув кордон, можуть перевіряти 5—6 разів. У нас — безгрішних — цю справу спрощено до смішного (а, можливо, й продумано?), що дає змогу зацікавленим ділкам за один вояж, образно кажучи, посадити на дно чи реально довести до банкрутства 3—4 вітчизняних підприємства-виробника.

А ось і конкретний приклад. Ми виробляємо супутникові антени. Чесно ведучи свій бізнес, мусимо конкурувати з тими фірмами, які завозять такі самі вироби з-за кордону. Але найпікантніша ізюминка полягає в тому, що продають вони такі антени за ціною, що навіть нижча за вартість акцизного збору... Я не хочу ні на кого кидати тінь підозри, але висновок, і досить-таки невтішний, напрошується сам: наша державна влада, якщо й спроможна на щось, то тільки на введення нових податкових навантажень.

Свого часу, після гучних заяв недавнього прем'єр-міністра Павла Лазаренка, щиро вірилося, що він нарешті підтримає вітчизняного виробника. Однак на зміну рожевим надіям швидко прийшло прозаїчне розчарування. Якщо раніше ПДВ інститут сплачував один раз протягом кварталу і якось міг уникнути картотечної кабали, то нині це доводиться робити щомісяця. А про пріоритет науки як такої забули, здається, всі і надовго.

Як вибиратися з прірви

Нинішній економічний сюжет нагадує корабель, який безнадійно йде під морські хвилі. І тому, замість того, аби латати пробоїну, давати поради іншим, сприймається не зовсім логічно. Проте відважуся.

На мій погляд, обов'язково треба врахувати і таке: тепер в Україні йде повсюдне тенденційне руйнування директорського корпусу. Це, до певної міри, нагадує сумнозвісне розкуркулення. Щоправда, іншими методами. І в той самий час маємо позитивний досвід близької Чехії, де інтелектуальний прошарок директорів цивілізовано, через різні фінансово-кредитні механізми не тільки зберегли, а й перетворили на клас власників-роботодавців, які нині ще ефективніше працюють на національну економіку. Гадаю, що й нам час відважитися на такий крок.

У цьому контексті зав'язана ще одна проблема. Сьогодні часто можна почути, що в нашій економіці не вистачає оборотних коштів і нібито грошова маса не відповідає товарній. Насправді це співвідношення повністю відповідає ситуації, що склалася в Україні. А тому емісія грошей, за яку ратують чимало громадян, може лише поглибити наші біди. Надрукуємо банкнотів 20 відсотків, а отримаємо вибух цін на порядок сильніший. У такому разі брак оборотних коштів стане ще критичнішим.

Опоненти можуть заперечити: мовляв, у США, Німеччині, Японії значно більша грошова маса відносно товарної не призводить до негативних явищ. Так, але у нас, звичайно, різні ситуації. І ця різниця не тільки і не стільки в тому, що та сама товарна маса, скажімо, в Японії буде ліквідніша, ніж в Україні. А в тому, що у товарній масі розвинених країн нерухомість має значно більшу ціну за рахунок якіснішого рівня власності і більш, відповідно, високого рівня управління. Якщо нам удасться підняти рівень власності (наприклад, держава передає колективам і директорському корпусу контрольні пакети акцій не безплатно, а кредитно-фінансовим шляхом), то те саме співвідношення грошової маси до товарної може значно наблизитися до рівня у згаданих країнах. З'явиться можливість надати пільгові кредити торговельним фірмам, зобов'язавши їх терміново розрахуватися з постачальниками-виробниками. І тоді з'являється і заробітна плата, і відрахування до бюджету. Машина економіки почне набирати оберти.

І останнє. Наповненням бюджету сьогодні має займатися не лише податкова адміністрація, а й, як це практикують у Німеччині, торгово-промислова палата з відповідними повноваженнями. За активної роботи такого тандему податки сплачуватимуть не лише законослухняні громадяни, а й усім відомі «пільговики». Одне слово, рецептів приготування пікантних економічних страв сьогодні достатньо. Та чи буде екстравагантне блюдо усім до смаку, залежить тільки від головних діячів нашої політичної кухні.

Роздуми голови правління занотував
Богдан НОВОСЯДЛИЙ.

Спорт

Григорій СУРКІС:

«Такого щось і не пригадую»

Ця кричуща історія буквально приголомшила спортивну громадськість країни. Вночі у номері готелю «Чайка» після матчу чемпіонату країни між маріупольським «Металургом» та полтавською «Ворсклою» побили киян — арбітра матчу Вадима Шевченка та лінійного суддю Олександра Козаченка. Їм зламали носи, ребра, безневинні люди зазнали ще безліч різних пошкоджень, які медики зафіксували в протоколах оглядів уже в Києві. Катуванням (інакше це і не назвеш) суддів керував і брав у ньому найактивнішу участь ...головний тренер «Металурга» Юрій Погребняк.

— Такої дикості щось і не пригадую, — сказав позавчора на спеціальному засіданні ради ПФЛ президент ліги Григорій Суркіс...

Достеменно відомо, що після матчу суддям не висловили жодних претензій. До речі, інспектор зустрічі, заслужений тренер України Євген Лемешко, який був присутній на засіданні ради ПФЛ, повторив, що бригада арбітрів впоралася з обов'язками успішно. Одразу по завершенні зустрічі начальник команди «Металург» Ігор Бєланов подякував Лемешкові, Шевченку, Козаченку і третьому судді Юрію Буруменку за роботу. У готельному ресторані суддівська бригада повечеряла і розійшлася по номерах, щоб відпочити і о сьомій ранку вирушити до аеропорту.

— Десь о четвертій ранку в наші двері постукали, — розповів Вадим Шевченко. — Почувши, що це Юрій Погребняк, я відчинив. Разом із ним зайшли ще троє здоровань. Темою розмови став епізод, який стався на 50-й хвилині гри. Тоді з положення «поза грою» господарі забили гол. Порушення зафіксував Олександр Козаченко. Обговорення в готельному номері не затяглося. Погребняк ударив Козаченка в обличчя. Я було кинувся на захист, але миттю отримав удар збоку. Звалившu на підлогу, нас били по-звірячому хвилин 15—20. Від гіршого нас врятував охоронець готелю. Почувши галас, він почав вибивати двері і кричати, що викличе наряд міліції. Це й злякало «гостей», які втекли.

Кияни вже не чекали машини, а самі дісталися до аеропорту. Там у медпункті отримали першу допомогу і вилетіли додому, де зняли побої й офіційно звернулися до слідчих органів.

Член бюро ПФЛ Дисциплінарного комітету ФФУ Олексій Машинський, який вирішує юридичні питання, зауважив, що цій справі буде дано хід, а Погребняка, на його думку, буде притягнуто до кримінальної відповідальності.

Генеральний секретар ФФУ Анатолій Попов та президент Асоціації футбольних арбітрів України Костянтин Вихров запропонували, дотримуючись регламенту, дискваліфікувати команду «Металург» (Маріуполь) і позбавити її права участі в нелюбительських змаганнях. Президент АФАУ сказав також, що більшість суддів обурені злочином у Маріуполі і відмовлятимуться обслуговувати матчі цієї команди.

Але були й інші думки. Зокрема, генеральний директор ПФЛ Олександр Бандурко зауважив, що через одного негідника не повинен страждати колектив, сотні тисяч уболівальників промислового міста. Його підтримав заслужений тренер України Петро Безносенко.

Ігор Бєланов вибачився перед суддями. «Я щиро шкодую, що того вечора поїхав з міста, — сказав він. — Якби залишився, то такого, переконаний, не сталося б. Вини з себе не знімаю. Але врахуйте, що футбол — єдине свято для наших людей, які ні в чому не винні...»

— Те, що сьогодні відбувається в цьому залі, — сказав президент ПФЛ, — не має аналогів. Йдеться про долю багатьох людей. Тому наше рішення має бути виваженим. Пропоную дискваліфікувати команду, а мені боляче. Адже пригадую той страшний час, коли сталося лихо з київським «Динамо». Не знаю, як і пережив оті сім-вісім місяців. Я хочу, щоб і судді мене зрозуміли. Обіцяю, що зробимо все для вашої безпеки. Незалежно від того, припускаєтесь помилок чи ні.

Григорій Михайлович пообіцяв також, що звернеться до міністра внутрішніх справ із проханням, щоб маріупольській справі приділили належну увагу і винуватці були заслужено покарані.

У голосуванні, яке вирішувало долю команди, брали участь 15 членів бюро ПФЛ. Десятьма голосами «за» ухвалили дискваліфікувати «Металург» умовно і оштрафувати на п'ять тисяч умовних одиниць. Погребняка дискваліфіковано довічно.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Веселка в офісі

***Петро Бевза** — із тих наших митців, чий талант здобув міжнародне визнання. Згадати хоча б один з останніх успіхів — відзначення почесним призом журі в Ніцці, де свої полотна демонстрували більш як 750 художників Європи. Нинішнього року живописець планує взяти участь у виставках у Нью-Йорку, Канні, Парижі, куди його запросили разом з колегами Петром Лебединцем та Олексієм Литвиненком.*

Про живопис Петра Бевзи написано чимало, але ми спробуємо обійти мовчанкою мистецтвознавчі дослідження і сказати головне. Уявіть собі всі яскраві кольори веселки. Уявили? А тепер відкрийте очі: перед вами ті самі кольори, але розташовані у просторі так, як того забажала фантазія автора. Тут годі шукати реалістичного відображення буття, а якщо і є натяк на нього, то на картині ви побачите лише тінь предметного світу, можливо, ще досконалішу, принаймні привабливішу.

Живопис Петра Бевзи — це спроба внести гармонію в сучасний офісний інтер'єр, естетизувати довкілля ділової людини, нагадати новонародженим «білим комірцям», що у світі є ще й веселка, яка так приваблювала нас в дитинстві.

Недомовленість у такому живописі — не прагнення наблизити нас до таємниць і загадок, навпаки —це реалізація романтичного бажання зупинити глядача на межі буденного й невідомого, за яким завжди ховається чітко визначена мистецька концепція, намагання автором метафоризувати все суще й у такий спосіб відкрити глядачеві неповторну суть навколишнього світу.

Злочин і кара

Дітовбивця

Щоб помститися чоловікові, Наталка втопила трьох малолітніх діток. Нині вона відбуває покарання в колонії на Тернопільщині: її засуджено на п'ятнадцять років суворого режиму.

... А починалося все так романтично! Зустрілася з майбутнім чоловіком на комсомольській будові. Там і одружилися. Коли настав час народжувати, чоловік наполіг, щоб поїхала до свекрухи на Донеччину. Народився Сергійко, через рік — Оленка, а ще через рік — Вітечко. Діти — завжди радість, але коли на все не вистачає грошей, тим паче на їжу, і дитина їсти просить... Та ще й від держави ніякої допомоги не одержувала. Зверталася до районної влади. А владі було байдуже до чужої біди. Чоловік дедалі частіше приходив додому напідпитку.

Наталка не раз просила, щоб відправив її до матері в Чимкентську область, та де ж тих грошей взяти на дорогу, коли що заробить — проп'є. Якби не свекруха, то як би й вижили. Погрожувала: не відправиш з дітьми на батьківщину — втоплю їх і втоплюся сама. У відповідь — п'яний сміх.

Звечора бійки з п'яним чоловіком, уранці — його тяжке похмілля. Розум неначе потьмарився.

Сонячного липневого ранку вона розбудила своїх маленьких і повела на смерть. З двомісячним Вітиком мороки не було: кинула сповиток у воду — він і не зойкнув. Старших взяла за руки і по каламутній воді повела від берега, на глибину. Діти боялися води, опиралися, але мама була невблаганна. Кинула їх на воду і зверху лягла. Та враз схопилася: чи то вода остудила, чи якесь просвітління найшло, але раптом несамовито закричала, вихопила дітей з води, повиносила на берег, стала кликати на допомогу. Та з того світу ще ніхто не повертався...

... Уява малювала образ матері-убивці один страшніший від іншого. А в кімнату побачень боязко зайшла невисокого зросту худенька жіночка. Переступила поріг і зупинилася. Гнітюча тиша розривала душу.

—Як ви наважилися? Невже не можна було владнати стосунки з чоловіком? Навіщо було їх народжувати?

—Бог не дозволяє робити абортів.

—А вбивати?

—?

—Чому ж не виконали іншої погрози і не втопилися?

—Злякалась. І якщо Бог не дозволив мені втопитися, тож потрібна йому.

—Якому ж Богові ви поклоняєтеся, якщо він дозволяє вбивати власноруч своїх дітей?

—Я належу до Слуг Єгови.

—І Бог простив вам ваш гріх? Ви сповідалися?

—Ні, до церкви не ходжу, не сповідаюся, я не хрещена, моя віра не дозволяє цього.

—У якій же молитві ви знаходите відраду?

—Я не знаю молитви, молюся своїми словами.

—Ви хочете жити?

—Хочу жити і служити Богові. Я просила смертного покарання, але мені не дали його. Отже, на все воля Божа.

—Вам сняться ваші діти?

—Щоночі...

За товстими скельцями окулярів зблиснули сльози. Вони не викликали ні співчуття, ні жалю. Навіть після того, як засуджена розповіла, що її, семирічну, серед білого дня на озері зґвалтували якісь підлітки. Тоді вона пережила страшний стрес, її лікували від переляку. Жити вона не хотіла, проковтнула жменю пігулок, але лікарі врятували. Щоб через багато років вона відібрала життя у кровних малят...

Марія ДАВИДЕНКО.

Добриводи Тернопільської області.

Нам відповідають

Ви остарбайтер? Чекайте!

Моя дружина була вивезена на примусові роботи до Німеччини. Працювала вона в Ганновері з 1942 року. Її подруги по неволі давно отримали по 600 марок компенсацій, а моя Оксана досі не може. То ж чи продовжать виплати грошей остарбайтерам?

Федір ПЕТРУК.

Старі Велідники Овруцького району Житомирської області.

Останнім часом до «Голосу України» надійшло сотні листів, в яких колишні раби і рабині фашистської Німеччини цікавляться перспективами виплат компенсації.

«За дорученням Президента України Національним банком України розроблено фінансовий механізм, який дозволить отримати кошти для виплати компенсацій громадянам у передбачених обсягах. Реалізацію цього механізму доручено, згідно з спільною постановою уряду і НБУ, банку «Україна».

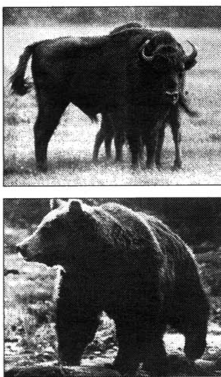
Так, передбачена доцільність здійснення банком «Україна» операцій з державними цінними паперами, придбаними ним як джерело коштів для виплати компенсацій громадянам України — жертвам нацистських переслідувань.

З метою зняття соціально-політичної напруженості серед населення у зв'язку з припиненням виплати компенсацій та на виконання постанови Кабінету міністрів та Національного банку від 8 лютого 1997 року № 151 між АК АПБ «Україна» та Українським національним фондом «Взаєморозуміння і примирення» 13 березня 1997 року для значного прискорення компенсаційних виплат жертвам нацистських переслідувань укладено угоду № 120—25 про співробітництво.

Згідно з механізмом проведення компенсаційних виплат, викладеним у вищезазначеній угоді, фонд передає списки одержувачів, які знаходились в АТ «Градобанк» банку «Україна», де вказується адреса одержувачів, паспортні дані та черговість здійснення перерахувань. АК АПБ «Україна» буде проводити виплати згідно з отриманими реєстрами. Кожному одержувачу компенсаційних коштів банком «Україна» буде повідомлена дата виплати вищезазначених компенсацій».

О. ВЕСЕЛОВСЬКИЙ, заступник голови правління НБУ.

Поєдинок лісових велетнів

У гірській зоні Чернівецької області проводиться цікавий експеримент — працівники мисливського господарства «Буковинське» вирішили повернути в навколишні ліси бездумно винищених колись людьми зубрів. Кілька цих велетнів було випущено на волю, де вони почали активно розмножуватися. Нині їхнє поголів'я збільшилося настільки, що вже можна проводити вибірковий відстріл тварин з метою регулювання стада.

Донедавна вважалося, що в цих здоровезних тварин нема природних ворогів. Однак нещодавно лісники мали нагоду спостерігати за поєдинком зубра й бурого карпатського ведмедя. Перемогу в цій сутичці, на превеликий подив, здобув клишоногий боєць. Своєю могутньою лапою він розтрощив хребет бикові й той сконав на місці.

Раніше фахівці вважали, що ведмеді, які поступаються зростом і масою перед зубрами, обходять їх стороною. Однак цей випадок показав, що клишоногі вуйки не з лякливого десятка.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

Корисна порада

Квіти також люблять сіль і цукор

Щоб зрізані квіти якомога довше збереглися, кінці стеблин потрібно навкоси зрізати гострим ножем під водою, щоб повітря не потрапило в судини стебла. Перед тим, як поставити їх у вазу, опустіть глибоко, аж під головки, в лідь теплу відстояну воду хоча б на годину. Обірвіть прив'ялі й зайві листочки: з ними випаровується багато вологи. У рослин з твердим дерев'яним стеблом роздробіть його кінці на 3 — 5 сантиметрів. Але складаючи букет — відріжте їх під водою на потрібну довжину. Товсті гілки, підрізавши, можна ще розщепити на 4 частини, а ту частину, що знаходитиметься під водою —подряпати гострою голкою.

Затримає зав'ядання багатьох квітів додавання у воду цукру, квіти розпускатимуться повільніше (чайна ложка цукру на літр води). Але при цьому потрібно додати кілька кристаликів марганцевокислого калію, борної кислоти або шматочок деревного вугілля. Якщо квіти трішки зав'яли, знову підріжте під водою кінці, а квіти поставте глибоко в теплу воду. «Відпочивати» вони люблять вночі, особливо троянди.

Деякі квіти «люблять» сіль, наприклад, кали. Перед тим, як поставити у вазу, обріжте їх під водою, а вийнявши — потріть зріз сухою сіллю.

Надіслала **Наталка ВІЙТИШИНА.**

Львів.

Пропоную!

Вношу конкретну пропозицію щодо реалізації закону «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України».

Проблему можна розв'язати в стислі строки, водночас стимулюючи підйом економіки держави, якщо:

— випустити в обіг як разовий платіжний засіб чеки на суму заощаджень громадян під цінне забезпечення їх — наприклад, землею або іншими цінностями, що перебувають у розпорядженні держави;

— виплатити чеками суми заощаджень громадян на першу їх вимогу;

— визначити список товарів і послуг, які населення може придбати за чеки у виробників товарів (послуг);

— дозволити виробникам товарів (послуг), що їх реалізують за чеки населення, розплачуватися з державою цими чеками за оренду землі. Отримавши чеки, держава вилучає їх з обігу як платіжний засіб.

Реалізація даного проекту забезпечить: різке пожвавлення ділової активності населення, зростання виробництва і реалізацію продукції, визначеної списком, піднесення в окремих галузях економіки, утримання інфляції на низькому рівні.

Анатолій НОВОСЕЛЬЦЕВ, громадянин України.

Сімферополь.

Мал. Анатолія **АНДРЄЄВА.**

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

◊ Рукописів не повертаємо.

◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.

◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 246442.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Зам. 0311131.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.